

Perherepresentaatio ja ydinperhekeskeisyys korona-arjen vinkkijournalismissa

Emilia Toivanen

Tekijä(t) Emilia Toivanen	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Perherepresentaatio ja ydinperhekeskeisyys korona-arjen vinkkijournalismissa	Sivu- ja liitesivumäärä 43 + 7
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä tutkimustyyppisessä opinnäytetyössä selvitin, millainen perhekäsitys ja representaatio perheistä korostuu journalistisissa ilmiöjutuissa, joissa asiantuntijat antavat vinkkejä perheille arjesta selviämiseen koronapandemian aiheuttamien rajoitustoimien aikana. Kutsun näitä juttuja opinnäytetyössäni nimellä korona-arjen vinkkijutut.</p> <p>Tutkimukseni hypoteesina oli, että korona-arjen vinkkijuttujen näkökulma on ydin- ja lapsiperhekeskeinen, eikä se huomioi riittävän hyvin erilaisia perhemuotoja. Tällöin yksipuolisen uutisoinnin ongelmana on, että se ei ole monille perheille samaistuttavaa eivätkä korona-arjen vinkkijutut koske isoa osaa yleisöstä. Hypoteesini pohjautui poikkeustilan aikana keväällä 2020 tekemiini havaintoihin valtamedian tavasta käsitellä koronakriisin vaikutuksia ihmisten arkeen.</p> <p>Työn tavoitteena oli tutkia korona-arjen vinkkijutuissa esiintyvää perhekäsitystä sekä perheisiin liittyvien juttujen teemoja ja kontekstia, sekä pohtia niiden merkitystä journalismin ja yleisön kannalta. Rajasin tutkimuksen ilmiöjuttuihin, joissa annetaan vinkkejä arjen ja elämänlaadun parantamiseksi koronan rajoitustoimien aikana – ei esimerkiksi lääketieteellistä apua. Tutkimuskysymykseni tässä työssä olivat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Minkälainen on korona-arkea koskevien vinkkijuttujen perhekäsitys? 2) Millaisia representaatioita vinkkijutut tuottavat perheistä? 3) Mitä teemoja vinkkijutut käsittelevät perheeseen liittyen? <p>Tietoperustassa perehdyn representaation ja kehystämisen käsitteisiin, Tilastokeskuksen perhetilastoihin sekä Riitta Jallinojan tutkimukseen familistisista kirjoituksista Helsingin Sanomissa 2000-luvun taitteessa. Pohdin näitä teemoja myös journalismin ammatillisten arvojen ja Julkisen sanan neuvoston laatimien Journalistin ohjeiden kautta.</p> <p>Tutkimukseni aineistoksi valitsin viisi Ylen ja viisi Helsingin Sanomien korona-arjen vinkkijuttua verkossa. Valittujen juttujen aikajänne on maaliskuulta kesäkuuhun vuonna 2020. Kyseessä on laadullinen tutkimus, jonka tutkimusmenetelmänä käytin sisällönanalyysiä. Opinnäytetyön tutkimusprosessi, eli aineiston keruu, analysointi ja johtopäätösten muodostaminen tapahtui maaliskuun ja marraskuun välisenä aikana vuonna 2020.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan korona-arjen vinkkijutuissa korostui ydinperhe- ja lapsiperhekeskeinen perhekäsitys. Jutut tuottivat representaatiota, jonka mukaan perhe koostuu kahdesta avio- tai avoliitossa elävästä vanhemmasta, jotka asuvat lastensa kanssa samassa asunnossa. Syyt yksipuoliseen uutisointiin saattavat olla toimittajien kannalta inhimillisiä, mutta tällöin jutut sivuuttavat tilastollisesti yli miljoonan suomalaisen arkitodellisuuden, jolloin journalismi kantaa myös vastuunsa yleisölle puutteellisesti.</p>	

Asiasanat

journalismi, representaatio, perheet, familismi, mediatutkimus

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tavoite, tutkimuskysymykset ja hypoteesit	2
2	Tietoperusta	4
2.1	Uutismedia.....	4
2.2	Vinkkijournalismi	5
2.3	Journalismin arvot ja totuudellisuus.....	6
2.4	Mediarepresentaatiot ja kehystäminen uutisoinnissa	8
2.5	Millaisissa perheissä Suomessa eletään?	11
3	Tutkimuksen toteutus ja tulokset	14
3.1	Analyysin toteutus.....	14
3.2	Tutkimustulokset.....	16
3.2.1	Vinkkijutuissa mainitut perhemuodot	16
3.2.2	Uutiskuvat	20
3.2.3	Jutuissa haastatellut henkilöt.....	25
3.2.4	Uutiskategoriat	26
3.2.5	Juttujen otsikot	27
3.2.6	Yhteenveto tuloksista	29
4	Pohdinta.....	32
4.1	Tutkimusprosessin arviointi	32
4.2	Oman oppimisen arviointi.....	34
4.3	Johtopäätökset.....	35
4.4	Mitä tulokset tarkoittavat journalistille ja yleisölle?	37
	Lähteet	40
	Liitteet.....	44
	Liite 1. Uutisaineisto	44
	Liite 2. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Maininnat perhemuodoista	46
	Liite 3. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Uutiskuvat	47
	Liite 4. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Haastatellut henkilöt	48
	Liite 5. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Uutisosioid	49
	Liite 6. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Otsikot	50

1 Johdanto

Aloitin opinnäytetyöprosessini alkuvuodesta 2020, kun koronaviruksen aiheuttama tartuntatauti levisi pandemiaksi. Suomen hallitus julisti valtion poikkeustilaan koronapandemian hillitsemiseksi maaliskuussa 2020. Ihmisiä kehoitettiin välttämään kontakteja muihin ihmisiin ja yli 10 henkilön julkiset kokoontumiset kiellettiin. Kouluja ja oppilaitoksia suljettiin, ja työssäkäyville suositeltiin etätyöskentelyä mahdollisuuksien mukaan. Vierailut asumisyksiköissä ja sairaaloissa kiellettiin. Yli 70-vuotiaita kehoitettiin välttämään ihmiskontakteja ja pysymään karanteenin kaltaisissa olosuhteissa. Toimenpiteiden tarkoituksena oli suojella väestöä tartuntataudilta sekä turvata yhteiskunnan ja talouden toiminta. (Valtioneuvosto 2020.) Poikkeustilan aikaiset toimenpiteet pohjautuivat kaikki samaan tavoitteeseen, eli ihmisten tapaamisten rajoittamiseen, jotta koronataudin leviämistä pystyttiin hidastamaan mahdollisimman paljon.

Seurasin tuolloin monen muun suomalaisen tavoin uutisia, joissa kerrottiin koronapandemiasta ja siihen liittyvistä rajoitustoimenpiteistä. Pohdin tapaamisrajoituksia ja arjen jaksamista poikkeustilassa. Asuin tuolloin itsekseni yksinössä ja olin parisuhteessa - emme siis asuneet yhdessä kumppanini kanssa. Mietin, saisinko periaatteessa tavata toisessa kaupunginosassa asuvaa kumppaniani? Tajusin myös, etten minä, 25-vuotias opiskelija, saanut tavata omia riskiryhmään kuuluvia vanhempiani. Ajattelin myös yksin asuvia sinkkuystäviäni ja etäsuhteessa eläviä ystäviäni. Saisivatko he tavata ketään vai tulisiko heidänkin olla yksin koko poikkeustilan ajan, joka näin jälkikäteen todettuna kesti noin kolme kuukautta? Myöhemmin eräs yksin asuva ystäväni kertoi olleensa koskematta toista ihmistä yli kuukauteen.

Mediassa usein toisteltiin, että nyt ei ole aika tavata ystäviä, mutta omaan perheen kanssa saa viettää aikaa. Ihmettelin, mikä lasketaan perheeksi? Entä kenen tapaaminen voidaan laskea välttämättömäksi, etenkin jos asuu yksin? Minua alkoi kiinnostaa laajemmin se, millainen käsitys perheestä vallitsee korona koskevissa uutisissa.

Opinnäytetyössäni tutkin sitä, millainen perhekäsitys ja representaatio perheistä korostuu korona-arkeen vinkkejä antavissa ilmiöjutuissa Helsingin Sanomien ja Ylen verkkouutisissa. Toteutin tutkimuksen sisällönanalyysinä. Analyysissä keskityn vinkkijutuiksi kutsuttujen ilmiöjuttujen analysointiin, joissa annetaan vinkkejä arjesta selviytymiseen perheiden näkökulmasta koronan aiheuttamien poikkeustoimien aikana. Päädyin valitsemiini uutismedioihin siksi, että Helsingin Sanomat ja Yle ovat valtakunnallisia ja Suomen luetuimpia uutismedioita myös verkossa. Helsingin Sanomat ja Yleisradio ovat myös suomalaisten

luotetuimpia medioita. (Reuters Institute Digital News Report 2018, 76-77.) Lisäksi lähde-
materiaalissani esimerkiksi Riitta Jallinoja on perehtynyt perheasian käsittelyyn nimen-
omaan Helsingin Sanomien paperilehden kirjoituksissa, joten on kiinnostavaa verrata mi-
ten uutisten perherepresentaatio vuonna 2020 vertautuu Helsingin Sanomien tapaan käsi-
tellä perheasiaa 2000-luvun vaihteessa.

1.1 Työn tavoite, tutkimuskysymykset ja hypoteesit

Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia koronan rajoitustoimiin liittyvien ilmiöjuttujen perhekä-
sitystä ja perheisiin liittyvien uutisten teemoja ja kontekstia. Tutkin työssäni Helsingin Sa-
nomien ja Ylen niitä verkkojuttuja, joissa annetaan perheille vinkkejä koronapandemian
aiheuttaman kriisin ja rajoitustoimien keskellä selviämiseen. Olen rajannut uutisaineistoni
ilmiöjuttuihin, joiden tavoitteena on tarjota tietoa ja näkemyksiä ihmisten elämänlaadun
parantamiseksi tai arjen helpottamiseksi korona-aikana – ei lääketieteellistä apua. Kutsun
näitä juttuja opinnäytetyössäni myös nimellä vinkkijuttu. Avaan termin tarkoitusta tarkem-
min työni tietoperustassa.

Tutkimuskysymykseni tässä opinnäytetyössä ovat:

- 1) Minkälainen on korona-arkea koskevien vinkkijuttujen perhekäsitys?
- 2) Millaisia representaatioita vinkkijutut tuottavat perheistä?
- 3) Mitä teemoja vinkkijutut käsittelevät perheeseen liittyen?

Tilastokeskuksen perhetilastoista voimme huomata, että Suomessa on olemassa hyvin
erilaisia perhemuotoja ja monet erilaiset perhemuodot ja -järjestelyt lasketaan tilastoissa
perheiksi. Kerron erilaisista perhemuodoista tarkemmin työni tietoperustassa. Minua kiin-
nostaa, miten perheiden moninaisuus on otettu huomioon jutuissa, joissa annetaan perhe-
elämään liittyviä vinkkejä korona-arjen keskelle. Hypoteesini tutkimuksessani on, että per-
heiden moninaisuus ei välity tarpeeksi korona-arjen vinkkiuutisissa, vaan uutisointi on
ydinperhekeskeistä ja luultavasti heteronormatiivista.

Mikäli uutisointi on hyvin yksipuolista, huoleni on, että suuri osa lukijoista ei koe uutisointia
hyödylliseksi tai ei pysty samaistumaan uutisiin. Jos uutisointi perhenäkökulmasta on yksi-
puolista, journalismi tavoittaa vain osan yleisöstä, ja korona-arjen vinkit eivät saavuta tai
kosketa isoa osaa yleisöstä. Pandemian aiheuttamassa yhteiskunnallisessa kriisitilan-
teessa hyödyllisten esimerkkien ja representaatioiden puutteesta johtuva harmi ja epätie-
toisuus voi luultavasti korostua.

Tarkoitukseni on, että tuomalla näkyväksi perheutisoinnin mahdollisen yksipuolisuuden journalistien on mahdollista laajentaa uutisointia monipuolisemmaksi niin, että se ottaisi paremmin huomioon erilaiset perheet ja perhejärjestelyt. Journalistin ohjeissa, jotka muodostavat toimittajan työn ammattieettiset raamit, linjataan seuraavalla tavalla:

1. Journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, kuulijoilleen ja katselijoilleen. Heillä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.

8. Journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen. (Julkisen sanan neuvosto, 2020.)

Yksipuolinen uutisointi ei ole automaattisesti epätotuudenmukaista tiedonvälitystä, mutta se jättää osan totuudesta huomiotta. Esimerkiksi ydinperheiden arki on totta ydinperheessä eläville, mutta ydinperheellisten arkeen suunnatut korona-arjen vinkit eivät välttämättä kosketa vaikkapa yksinhuoltajan, uusioperheen, etäparisuhteessa elävien tai lapsetoman miesparin arkea, sillä he eivät elä ydinperhearkea. Ydinperhearkei ei ole välttämättä totta toisenlaisille perhemuodoille. Kuitenkin ydinperhemallista poikkeavilla perheillä on myös oikeus tietää, miten yhteiskunnallinen kriisin keskellä omaa arkea ja elämää voisi helpottaa erilaisten rajoitustoimien keskellä. Näen, että ottamalla huomioon perheiden moninaisuuden ja perheiden erilaiset lähtökohdat korona-arjen vinkkejutuissa uutisointi vastaisi totuudenmukaisemmin siihen todellisuuteen, missä erilaiset perheet elävät. Tällöin journalismi kantaisi myös paremmin vastuunsa yleisölle, jonka edustajat lähtökohtaisesti elävät erilaisissa perheissä ja olosuhteissa.

Lisäksi tämä voi olla keino tavoittaa nuorempia lukijoita, sillä nuoret asuvat ja elävät tyypillisesti muunlaisissa olosuhteissa, kuin ydinperheessä. Esimerkiksi alle 30-vuotiaista lähes kolmasosa (27 %) asuu yksin (Tilastokeskus 2019). Yksinasuvalle nuorelle aikuiselle käsitys omasta perheestä ei ole välttämättä yksiselitteinen, jos perhe määritellään yhdessä asumisen kautta. Nuorille esimerkiksi lapsiperhe-elämä on hieman harvinaisempi elämäntapa. Lapsiperheellisistä suurin osa on 35–45-vuotiaita äidin iän mukaan laskettuna (Tilastokeskus 2019). Ydinperhe- ja lapsiperhekeskeinen näkökulma uutisoinnissa ei luultavasti ole samaistuttavaa isolle osalle alle 30-vuotiaista eikä vastaa näiden alle kolmekymppisten todellisuutta.

2 Tietoperusta

Tietoperustassa perehdyn tutkimusaiheeni kannalta keskeisiin käsitteisiin, jotka ovat uutismedia, vinkkijournalismi, journalismin arvot ja totuudellisuus, mediarepresentaatiot ja kehystäminen. Lisäksi perehdyn Tilastokeskuksen tilastojen pohjalta, millaisissa perheissä Suomessa eletään. Avaan mitä nämä käsitteet ja ilmiöt tarkoittavat, sekä pohdin niiden merkitystä niin tutkimusaiheeni kannalta kuin laajemmassa, yhteiskunnallisessa kontekstissäkin.

2.1 Uutismedia

Käytän tässä opinnäytetyössä termiä uutismedia, jolle ei ole olemassa yhtä vakiintunutta määritelmää. Koska uutismedia on yhdyssana, määrittelen käsitteen tässä työssä sanojen *uutinen* ja *media* avulla, sekä *joukkoviestintä*-käsitteen kautta.

Uutismedialla tarkoitan joukkoviestintä, joka tuottaa pääasialliseksi tehtäväkseen uutisia. Joukkoviestin (väline) on vakiintunut tuotanto- ja jakelukoneisto, joka välittää viestejä teknologian välityksellä julkisesti ja kaikkien saataville (Seppänen & Väliverronen 2013, 21). Joukkoviestinnällä (viestinnän muoto) taas tarkoitetaan julkista, suurelle yleisöjoukkoille suunnattua ja jonkin mediankanavan välityksellä tapahtuvaa viestintää (Jaakkola 2013, 14).

Käsitteellä *media* voidaan tarkoittaa sekä itse teknologista välinettä että eräänlaista ympäristöä. Sana media tulee alun perin latinankielisestä sanasta *medium*, joka viittaa välittäjään, välineeseen, keskikohtaan tai julkiseksi tekemiseen (Nieminen ja Pantti 2009, 14; Seppänen ja Väliverronen 2013, 22). Suomeksi käsitteellä media voidaan ensinnäkin tarkoittaa teknologista välinettä, jonka avulla välitetään viestejä laajalle yleisölle (Nieminen ja Pantti 2009, 14). Media-sanaa käytetään siis usein samassa merkityksessä kuin joukkoviestin-sanaa. Toiseksi, media voidaan nähdä myös laajempaan ympäristönä, jossa mediaa ei käsitetä pelkkänä teknologisenä välineenä, vaan media saa merkityksenä nimenomaan ihmisten käytössä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. (Nieminen ja Pantti 2009, 15; Seppänen ja Väliverronen 2013: 23.) Seppänen ja Väliverronen viittaavat viestinnän tutkija James Careyn ajatukseen median rituaaleista, jossa viestintä on yhteisöllisyyttä ylläpitävää toimintaa, ja jossa kiinnostavaa on viestinnän osapuolten jakama, yhteisöllinen kokemus. (Carey teoksessa Seppänen & Väliverronen 2013, 108.)

Uutinen taas on perinteinen journalistinen juttutyyppi, jonka tarkoitus on välittää tietoa nopeasti ja lyhyesti lähettäjältä vastaanottajalle. Se kertoo jotain uutta tai yllättävää vast-

ikään tapahtuneesta tai merkittävästä asiasta. (Jaakkola 2013, 174, 179.) Uutinen on journalistisena juttutyypinään puolueeton ja neutraali asiateksti, jonka tehtävänä on välittää tietoa siitä, mitä on juuri tapahtunut (Jaakkola 2013, 174, 185). Jaakkola kuvailee uutista juttutyypinään journalismin kivijalaksi, sillä uutiskärjen tavoittelu, uutiskynnyksen ylittäminen ja uutiselle ominainen jutturakenne esiintyvät myös muissa journalistisissa juttutyypeissä (2013, 179-180).

Uutismedia voidaan siis määritellä joukkoviestimeksi, joka tuottaa uutisia ja muita journalistisia sisältöjä vakiintuneesti ja julkisesti, teknologian välityksellä kaikkien saataville. Esimerkiksi Yleisradio ja Helsingin Sanomat ovat uutismedioita. Ne tuottavat päivittäin uutisia julkisille verkkosivuilleen, joista periaatteessa kuka tahansa voi käydä lukemassa päivän uutiset omalta tietokoneeltaan tai älypuhelimeltaan. Uutismedioiden voidaan nähdä myös luovan yhteisöllisiä kokemuksia median päivittäisten uutisaiheiden ympärille ja ylläpitävän näin yhteistä todellisuutta yhteiskunnassa.

2.2 Vinkkijournalismi

Käytän työssäni käsitettä vinkkijuttu ja vinkkijournalismi. Vinkkijournalismi-termille ei ole varsinaista vakiintunutta määritelmää, mutta sitä on käytetty julkisessa keskustelussa kuvailemaan ilmiöjuttuja, joihin on haastateltu esimerkiksi asiantuntijoita tai jonkin ilmiön koki-joita antamaan vinkkejä tiettyyn aiheeseen liittyen. Opinnäytetyöni aineistoa kutsun korona-arjen vinkkijutuiksi, sillä juttuja yhdistävä näkökulma on vinkkien ja selviytymiskeinojen antaminen arkeen koronasta johtuvien poikkeustoimien aikana.

Vinkkijournalismi-sanaa on käytetty esimerkiksi Helsingin Sanomien jutussa sekä Veikkauksen Inhimillisiä uutisia -verkkomedian jutussa, joissa käsitellään muutaman vuoden takaista halparuokasomehaastetta ja sen kirvoittamaa kritiikkiä. Somehaasteen tarkoituksena oli innostaa ihmisiä kokeilemaan kuukauden ajan, pystyykö 3,50 euron päiväbudjetilla syömään tarpeeksi monipuolisesti. Helsingin Sanomien ja Veikkauksen jutuissa esitetään kritiikkiä tämänkaltaisten somehaasteiden ja niistä uutisoimisen keskiluokkaiselle näkökulmalle. Niitä kritisoidaan myös keskiluokkaisen näkökulman yleistämistä kaikkien kokemukseksi. Jutuissa mainitaan arkea helpottavien vinkkijuttujen yleistyvän mediassa, sillä ne ovat useimmiten uutismedioiden luetuimpia juttuja. (Leminen 1.9.2016; Nyholm 9.9.2016.)

Vinkkiuutisten journalistinen lajityyppi on tavallisesti ilmiöjuttu, joita kutsutaan myös feature-jutuiksi. Ilmiöjuttu on uutismainen journalistinen juttu, jossa avataan uutisissa käsitel-

lyn aiheen taustoja ja syy-seuraus-suhteita laajemmin kuin uutisessa. Ilmiöjutuissa haetaan usein erilaisia, taustoittavia näkökulmia uutisaiheille. Ilmiöjuttuja tarvitaan, jotta yleisö saisi laajemman kokonaiskuvan ja erilaisia näkökulmia uutisaiheille, joiden käsittely varsinaisissa uutisissa jää usein suppeaksi pintaraapaisuksi uutiselle ominaisen lyhyen ja tiiviin ilmaisun vuoksi. Maarit Jaakkolan mukaan suuri osa journalistisista jutuista on nimenomaan uutismaisia ilmiöjuttuja. (Jaakkola 2013, 192-193.)

2.3 Journalismin arvot ja totuudellisuus

Mitä journalismi on ja millaisia arvoja journalismin tekemiseen lähtökohtaisesti kuuluu? Maarit Jaakkola määrittelee journalismin ajankohtaiseksi ja faktapohjaiseksi joukkoviestinnäksi, jonka tuottamista ohjaavat ammatilliset arvot ja käytännöt (2013, 15-16). Journalismin arvoiksi Jaakkola mainitsee ajankohtaisuuden, todenmukaisuuden, puolueettomuuden, yhteiskunnallisen merkittävyyden, itsenäisyyden ja vastuullisuuden (2013, 18-19). Nämä arvot ovat siten myös uutismedioiden journalistisen tuotannon taustalla.

Uutismedioiden tiedonvälitykseen liittyy vahvasti journalismin keskeinen arvo puolueettomuudesta ja totuuteen pyrkimisestä (Jaakkola 2013, 18-19). Puolueettomuudella viitataan toimittajan pyrkimykseen tiedottaa asioista mahdollisimman tasapuolisesti ja neutraalisti. Puolueettomuus ajatellaan usein tavoitteena tai prosessina, johon toimittajat työssään pyrkivät, ja jonka toteutumista toimittajat arvioivat jatkuvasti journalistisen työprosessin aikana. (Jaakkola 2013, 19; Reunanen 2014, 52.) Puolueettomuuteen ja totuuteen pyrkimistä voidaan kutsua myös totuudellisuudeksi (esim. Kuutti 2013, 18).

Journalismin itsesääätelyä ja ammattietiikkaa ohjaavat Suomessa Julkisen sanan neuvoston laatimat Journalistin ohjeet. Viitataan esimerkiksi opinnäytetyöni johdannossa Journalistin ohjeiden kohtiin 1 ja 8:

1. Journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, kuulijoilleen ja katselijoilleen. Heillä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.

8. Journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen. (Julkisen sanan neuvosto, 2020.)

Siihen, mikä on totuudenmukaista ei ole yksiselitteistä vastausta, ja sen määrittely näyttää olevan mediatutkimuksessa jatkuvan pohdinnan alla (esim. Kuutti 2015, 13; Reunanen 2014, 52). Anu Partanen esittää, että faktojen selvittäminen ja varmistaminen on journalistisen totuuden pohja, mutta sen lisäksi journalistien on asetettava faktat kontekstiin ja avattava yleisölle niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä (Partanen 2007, 26). Partanen vertaa journalistiseen totuuteen pyrkimistä tieteen konsensusteorioiden malliin, jossa tietoja

korjataan ja päivitetään sen mukaan, kun uutta informaatiota aiheesta saadaan (Partanen 2007, 28).

Esa Reunasen havainto totuudenmukaisuudesta mukailee Partasen väitettä totuuden tavoittelusta ja faktojen taustoittamisesta. Reunasen mukaan totuus nähdään toimittajien kesken ihanteellisena tavoitteena sen sijaan, että se olisi ”kokoelma helposti esitettäviä faktoja.” Reunasen tutkimuksessa haastatellut toimittajat katsoivat, että heidän työtään on antaa uutisissa mahdollisimman totuudenmukainen kokonaiskuva uutisaiheesta. (Reunanen 2014, 52-53.)

Kuutti pohtii, että vaikka journalistit pyrkivät uutisoimaan aiheista ilman henkilökohtaisia kytköksiä tai asenteita, kuinka totuudenmukaisesti ja puolueettomasti toimittajien on todella mahdollista kertoa erilaisista tapahtumista (Kuutti 2015, 12). Reunasen mukaan toimittajan työssä totuudellisuuteen tarvittava kriittisyys, asioiden kyseenalaistaminen ja vaihtoehtojen tulkintojen etsiminen saattaa usein jäädä puolitiehen. Syyksi tähän mainitaan muun muassa resurssien rajallisuus ja uutiskilpailu. Relevantti näkökulma saatetaan siis jättää uutisissa käsittelemättä, jos perehtyminen aiheeseen ja totuudellisuuden varmistamiseen näyttää vaativan ”liikaa työtä”. Toimittajat saattoivat kokea, että mitä enemmän valtavirrasta poikkeavan näkökulman haluaa uutisessa esittää, sitä suuremmaksi toimittajan todistustaakka myös kasvaa. Käytännössä arkisessa uutistyössä, jossa julkaisu- tahti on nopeaa uutiskilpailun vuoksi, näytettiin usein tyytyvän yksinkertaisiin tai ilmeisiin totuuksiin. (Reunanen 2014, 54-55.)

Journalistiset sisällöt ovat toimituksessa työskentelevien toimittajien tekemiä, jotka valitsevat mediassa käsiteltävät aiheet ja näkökulmat. Näin toimittajat käyttävät myös valtaa siinä, mitkä aiheet ja näkökulmat pääsevät median kautta yleiseen tietoisuuteen ja julkiseen keskusteluun. On hyvä huomioida, että vaikka uutisten tekoa ohjaa tavoite totuudenmukaisuudesta, niin taustalla on aina toimittajan tekemiä valintoja ja rajoituksia esimerkiksi siitä, millaisia näkökulmia ja haastateltavia juttuun on valittu mukaan, ja mitä taas on jätetty pois ja miksi. (Jaakola 2013, 15-16.) Esimerkiksi korona-arjen vinkkiuutisissa toimittajat ovat rajanneet, mistä näkökulmasta uutisissa käsitellään arkea ja arjen vinkkejä. Onko näkökulma esimerkiksi lapsiperhekeskeinen, vai huomioidaanko myös muunlaiset perhe- muodot tai ihmissuhteet sekä niiden merkitys ihmisen elämässä? Entä mikä vaikuttaa toimittajan tekemiin rajauksiin uutisissa?

2.4 Mediarepresentaatiot ja kehystäminen uutisoinnissa

Mediarepresentaatiolla tarkoitetaan sitä, kun jokin asia esitetään mediassa erilaisten sanallisten, äänellisten ja kuvallisten merkkien avulla. Representaatio on eräänlainen kopio tai tulkinta alkuperäisestä kohteestaan, jota representoidaan. Representaatio rakentuu uutisissa toimittajan tekemistä valinnoista ja rajauksista. (Seppänen & Väliverronen 2013, 90-93.) Seppänen ja Väliverronen käyttävät representaation käsitettä havainnollistavana esimerkkinä belgialaistaiteilija René Magritten teosta Tämä ei ole piippu (1928), jossa on piipun kuva ja ranskankielinen teksti ”tämä ei ole piippu”. Seppänen ja Väliverronen kuvailevat, kuinka Magritten teoksessa esiintyvä piippu ei ole oikea piippu, vaan kuva piipusta. Taiteilija on piipun kuvaa luodessaan tehnyt valintoja muun muassa siitä, minkä väriseksi ja muotoiseksi hän maalaa piipun teokseensa. Näin piipun kuva Magritten teoksessa tuottaa samalla representaation piipusta. (Seppänen & Väliverronen 2013, 94.)

Samalla tavalla esimerkiksi yhdessä uutisessa ei esiinny perhe, vaan representaatio perheestä. Uutisissa esiintyvän perheen representaation voidaan nähdä heijastelevan todellisuutta siitä, millaisia suomalaisperheet ovat. Tietyn uutisen kirjoittanut toimittaja on tehnyt valintoja ja rajauksia siitä, millainen perhe tai käsitys perheestä uutisessa esiintyy – tiedostetusti tai tiedostamatta. Samalla uutisessa esiintyvä perheen representaatio tuottaa tietoa ja myös rakentaa todellisuutta siitä, mikä määritellään perheeksi tai millaisia perheet ovat.

Representaation politiikaksi kutsutaan valintoja, joiden takia mediaesitys on sellainen kuin se on. Toimittajan tekemillä valinnoilla uutisjuttua tehdessä voi olla yhteiskunnallisia seurauksia. Median tuottamien representaatioiden nähdään usein vakiinnuttavan mielikuvia, ja ne voivat joko vahvistaa tai kyseenalaistaa erilaisia yhteiskunnallisia valta-asetelmiä esimerkiksi siitä, minkälaisten perheiden ääni ja näkökulma pääsee uutisissa eniten esille. (Seppänen & Väliverronen 2013, 94-96.)

Kehystäminen on yksi keino tehdä representaation politiikkaa. Kehystämisellä tarkoitetaan vakiintunutta valintojen ja muokkausten prosessia, jonka avulla toimittaja tekee valintoja nopeatempoisessa uutistyössä esimerkiksi jutun näkökulman, uutiskuvan, otsikon ja haastateltavien valinnassa. Kehystäminen antaa kontekstin representoitavalle asialle. Käytännössä kehystäminen voi tarkoittaa esimerkiksi tiettyä näkökulmaa, josta uutisaihetta käsitellään mediassa. Esimerkiksi koronapandemian aiheuttamien tapaamisrajoitusten käsitteleminen lapsiperheiden näkökulmasta on eräänlainen kehystys. Toisenlainen kehystys sa-

masta aiheesta voisi olla esimerkiksi tapaamisrajoitusten käsitteleminen etäsuhteessa elävien tai yksin asuvan opiskelijan näkökulmasta. Kehystäminen voi olla myös esimerkiksi sitä, minkälainen otsikko ja uutiskuva uutiselle valitaan, ja missä lehden kategoriassa uutinen esitetään. Kehystäminen nähdään yhtenä osoituksena median ja toimittajien vallasta määritellä julkisuuden puheenaiheita ja niiden näkökulmia. (Seppänen & Väliverronen 2013, 97-99.)

Riitta Jallinoja on tutkinut Helsingin Sanomien tapaa kirjoittaa perheestä vuosina 1999–2003 (Jallinoja 2006, 10). Jallinoja puhuu tutkimuksessaan familismista, eli asenteellisesta perheasiasta tai perhemyönteisyydestä, mikä välittyi tuon ajan Helsingin Sanomien kirjoituksissa (2006, 24, 40). Jallinoja mainitsee tutkimuksessaan Helsingin Sanomissa ilmenevän familismin puheenaiheiksi huolen perheestä, lastenhoidon, vanhemmuuden, äitiyden ja naisten aseman, sekä lasten ja nuorten pahoinvoinnin (2006, 23, 25). Jallinojan mukaan perheasiaa rakennettiin Helsingin Sanomien kirjoituksissa tukeutumalla tutkimustietoon ja henkilökohtaisiin kokemuksiin, ja näistä saatuja tietoja saatettiin valjastaa lehden tai toimittajan omien asenteiden tueksi. Familismin tapauksessa julkiseen keskusteluun osallistuivat myös ihmiset, joilla ei ollut välttämättä tutkimustietoa perheasioista – vaan henkilökohtaiset kokemukset saattoivat muodostua lehdessä julkiseksi mielipiteiksi, jos samankaltaisia yksityiselämän kokemuksia oli paljon. (Jallinoja 2006, 39-41.)

Helsingin Sanomien perheasiaa käsittelevissä jutuissa havaittiin jako hyviin perheisiin ja riskiperheisiin, jonka pohjalta alkoi myös muodostua uudenlaista luokkajakoa: perheisiin, joissa panostetaan lapsiin, sekä perheisiin, joissa ei panosteta lapsiin. Riskiperheet olivat kirjoituksissa perheitä, joissa esiintyi köyhyyttä, rikollisuutta, päihteiden käyttöä tai väkivaltaa. Joissakin yhteyksissä myös jotkin sairaudet tai neurologiset ominaisuudet (kuten keskittymis- ja tarkkaavaisuushäiriöt) saatettiin liittää riskiperheisiin. Helsingin Sanomissa esiintyi myös erilaisia näkemyksiä siitä, kuuluvatko uusioperheet ja yksinhuoltajaperheet riskiperheisiin, sillä ne saatettiin nähdä hajanaisena ja turvattomana kasvuympäristönä lapsille. Uusioperheitä kuitenkin myös puolustettiin lehden kirjoituksissa. Jallinojan mukaan Helsingin Sanomissa esiintynyt käsitys riskiperheestä kuvastaa vanhaa luokkajakoa, jossa ongelmaisten tai pahoinvoivien nuorten ajatellaan tulevan työväenluokkaisista perheistä. Hyvät perheet taas olivat kirjoituksissa keskiluokkaisia, niin sanotusti ehjiä ja kunnollisia ydinperheitä. Helsingin Sanomissa nousi kuitenkin esiin uudella tavalla se, että niin sanotuilla hyvien perheiden lapsillakin oli ongelmia. Nämä hyvien perheiden ongelmat liitettiin kirjoituksissa usein hukassa olevaan vanhemmuuteen ja hyvän vanhemmuuden puuttumiseen lapsen elämässä. (Jallinoja 2006, 162-166).

Samantyylistä perheiden kahtiajakoa hyviin ja huonoihin perheisiin on havaittu myös brittimediassa. Chambers on tutkinut familismia ja perheiden representaatiota muun muassa brittiläisissä televisiosarjoissa, mainoksissa, lehdistössä sekä elokuvissa. Chambersin mukaan perheet representoitiin brittimediassa kolmella tavalla: ihanteellisina ydinperheinä (eng. ideal nuclear family) ja epänormaaleina perheinä (dysfunctional families). Lisäksi kolmannen perherepresentaation muodostivat uudenlaiset hybridiperheet (hybrid transformative category), joissa yhdistyi aikaisemmin epänormaalina pidetyn perheen sekä ihanteellisen ydinperheen piirteitä. (Chambers 2000, 195-196.)

Ihanteelliset ydinperheet olivat valkoisia heteroperheitä, jotka esitettiin tavallisena, normaalina ja tavoiteltuna elämänmuotona. Näitä representaatioita esiintyi pääasiassa mainoksissa ja aikakauslehdissä. Epänormaaleja perheitä demonisoitiin muun muassa kauhu- ja rikoselokuvissa sekä brittilehdistössä. Perheiden rappion syyksi on esitetty muun muassa työssäkäyvät äidit ja yksinhuoltajaäidit, feminismi, mustat isät, homo- ja lesboyhteisö sekä maahanmuuttajat. Epänormaaleiden perheiden representaatioissa nousi esiin myös niin sanottu valkoisen ydinperheen kriisiytyminen, joka näkyi iltapäivälehtien paljastusjuttuina valkoisten keskiluokkaisten tai korkeassa virkamiesasemassa työskentelevien aviomiesten seksiskandaaleista. Uudenlaisen hybridiperheen representaatioita taas esiintyi television draama- ja saippuasarjoissa. Näitä edustivat esimerkiksi amerikkalaiset tv-sarjat *Ellen* ja *The Cosby Show*. Näissä tv-ohjelmissa ”epänormaaleja perheitä” edustavat hahmot, kuten *The Cosby Show*n tummaihoisen perhe tai *Ellenin* lesbo päähenkilö nähtiin hyväksyttävänä, sillä he ilmensivät keskiluokaisen ja valkoisen heteroydinperheen muita ominaisuuksia, kuten esimerkiksi kouluttautuneisuutta, valkoisuutta tai keskiluokkaisuutta. (Chambers 2000, 201-206.)

Vaikka mainitsemani brittitutkimus keskittyy uutismedioiden lisäksi paljon mainoksiin, fiktiivisiin elokuviin ja televisio-ohjelmiin, tutkimuksessa käsitellyistä representaatioista on havaittavissa samankaltaista jakoa hyviin ja huonoihin, kunnollisiin ja epäilyttäviin perheisiin, kuin Jallinojan tutkimuksessakin. Representaatioihin liittyy siis jonkinlainen moraalinen ja kulttuurinen käsitys siitä, mitä pidetään yleisesti hyväksyttävänä ja normaalina perheenä.

On kiinnostavaa, millä tavoin toimittajan oma elämäntilanne tai maailmankuva saattaa vaikuttaa tiedon esittämiseen mediassa. Sinänsä faktapohjainen tieto saatetaan liittää tukemaan toimittajan tai jutussa ääneen pääsevien henkilöiden ennakkokäsityksiä, kuten esimerkiksi Jallinoja havaitsi Helsingin Sanomien familistisissa kirjoituksissa. Näin toimittajat saattavat myös tuottaa yksipuolisia representaatioita perheistä tekemällä kehystyksiä,

jotka mukailevat heidän elämäntapaansa tai ennakkokäsitystään perheistä ja perhe-elämästä. Yksipuolinen uutisointi ei ole automaattisesti puolueellista uutisointia, mutta se jättää osan totuudesta huomioimatta. Luulen, että yksipuolinen ja omia ennakkokäsityksiä mukaileva uutisointi on useimmiten nopea tapa tehdä journalismia kiireisessä uutistyon arjessa, sillä on helppo kirjoittaa näkökulmasta, josta tietää jo valmiiksi paljon. Tähän myös Esa Reunanen viittasi pohtiessaan journalismin totuudellisuutta, mitä käsittelin työni edellisessä, journalismin arvoja käsittelevässä kappaleessa.

2.5 Millaisissa perheissä Suomessa eletään?

Millaisia perheitä Suomessa sitten ylipäättään on? Mikä lasketaan perheeksi? Tilastokeskus näyttää määrittelevän perheen pitkälti yhdessä asumisen kautta. Perheitä koskevan tilaston verkkosivuilla todetaan suoraan, että perheet muodostetaan tilastoihin suoraan Digi- ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmän mukaan samassa asunnossa asuvista henkilöistä (Tilastokeskus 2020).

Tilastokeskuksen mukaan perheeksi luokitellaan esimerkiksi avioliitossa tai avoliitossa elävä pari, joilla on lapsia. Avioliiton osapuolet voivat olla samaa tai eri sukupuolta keskenään. Avoliitoksi luokitellaan kuitenkin vain yhdessä asuva, eri sukupuolta oleva pari. Myös lapsettomat parit voivat olla perheitä Tilastokeskuksen silmissä. Perheeksi luokitellaan kaikki lapsettomat ja yhdessä asuvat avioparit sekä lapsettomat heteroavoparit. Lapsetonta, samansukupuolista avoparia ei siis varsinaisesti luokitella perheeksi Tilastokeskuksen mukaan. (Tilastokeskus 2020.)

Lisäksi rekisteröity nais- tai miespari käsitetään perheeksi (Tilastokeskus 2020). Rekisteröity parisuhde on avioliiton kaltainen, virallistettu parisuhde, jonka samaa sukupuolta oleva pari on voinut solmia Suomessa vuosina 2003–2017. Samaa sukupuolta olevat parit ovat voineet kuitenkin solmia avioliiton Suomessa 1.3.2017 alkaen (avioliittolaki, 20.2.2015/156), tai muuttaa aikaisemmin rekisteröidyn parisuhteen avioliitoksi 1.1.2020 alkaen (avioliittolaki, 29.11.2019/1125). Rekisteröity parisuhde on nykypäivänä aikansa elänyt siviilisääty, jolla samaa sukupuolta oleva pari on voinut virallistaa suhteensa avioliiton kaltaiseksi parisuhteeksi.

Lapsiperheeksi luokitellaan erikseen ne perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Lapsiperheitä on 38 prosenttia suomalaisperheistä. Määrä on vähentynyt tasaisesti yhdeksän vuoden aikana aikavälillä 2010–2019. Yhteensä lapsiperheitä on noin 558 000. Uusioperheissä elää lähes joka kymmenes suomalaisperhe. Uusioperheisiin on tosin otettu mukaan vain eri sukupuolten muodostamien parien uusioperheet. Lasten vuoroasumista eri

vanhempien luona on tutkittu Suomessa hieman. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on 110 000 kahdessa eri kodissa asuvaa lasta. (Tilastokeskus 2020.)

Ydinperheen taas katsotaan muodostuvan kahdesta yhdessä asuvasta, avio- tai avoliitossa olevasta aikuisesta ja heidän lapsistaan. Ydinperheeseen voi kuulua kaksi perättäistä sukupolvea, eli esimerkiksi vanhemmat ja heidän lapsensa. (Tilastokeskus 2020).

Lisäksi Tilastokeskus määrittelee *yhden vanhemman perheeksi* aikuisen ja lapset, jotka asuvat yhdessä. Tilastokeskuksen mukaan yhden vanhemman perheen lapset voivat olla minkä ikäisiä tahansa. Yksinhuoltajaperheeksi määritellään samassa taloudessa asuva yksi vanhempi ja alaikäinen lapsi tai lapset. Yksinhuoltajaperheitä on noin 13 prosenttia suomalaisperheistä. (Tilastokeskus 2020.)

Perheiden moninaisuus tunnistetaan ja tunnustetaan jossain määrin Suomen väestöä koskevilla tilastoilla. Perheiden moninaisuudella tarkoitetaan sitä, että nyky-yhteiskunnassa esiintyy monenlaisia perhemuotoja ydinperhemallin rinnalla, kuten esimerkiksi sateenkaariperheitä, apilaperheitä ja yksinhuoltajaperheitä. (Nätkin 2003, 17; Ahtola, Forsström & Paalanen 2019, 118-119). Tilastokeskus tunnustaa perheeksi esimerkiksi hetero-ydinperheen, yksinhuoltajaperheen, sateenkaariperheen, yhdessä asuvan lapsettoman avioparin sen osapuolten sukupuoliin katsomatta, sekä samassa taloudessa asuvat vanhemmat ja heidän täysi-ikäiset lapsensa. Perinteinen käsitys heteroavioliitosta ja -ydinperheestä kuitenkin vaikuttaa edelleen tilastointiin, sillä esimerkiksi yhdessä asuvaa samaa sukupuolta olevaa paria ei automaattisesti luokitella avopariksi, mutta eri sukupuolta oleva pari luokitellaan. Lisäksi esimerkiksi samaa sukupuolta olevan parin uusioperheet jäävät tilastoissa tunnistamatta. Ydinperheihanteen juuret ulottuvat 1800-luvun porvarilliseen perheihanteeseen, jossa perhe muodostuu heteroseksuaalisesta avioparista, jolla on lapsia (Nätkin, 2003, 16-18).

Kun perhe määritellään tilastoissa samassa taloudessa asumisen ja osittain heteroavioliiton kautta, herää kysymys: mikä on yksin asuvan ihmisen perhe? Tämä on kiinnostava kysymys, sillä esimerkiksi alle 30-vuotiaista nuorista lähes kolmasosa asuu yksin. Yksin-asuvista alle 30-vuotiaiden suhteellinen osuus on lisääntynyt huomattavasti kymmenessä vuodessa (v.2009–2019). Suurin osuus yksinasuvista ovat yli 75-vuotiaat, joista lähes puolet asuu yksin. Suomessa on yhteensä 1,2 miljoonaa yksinasuvaa. Yksinasuvia on Suomessa määrällisesti enemmän, kuin esimerkiksi kolmen hengen talouksia. Yksinasuvia on lähes puolet (45 %) kaikista asumismuodoista. Jos perhe määritellään samassa taloudessa asumisen mukaan, mikä määritellään perheeksi yksinasuvalle? Tuntuisi hieman

kummalliselta väittää, että Suomessa asuu 1,2 miljoonaa perheetöntä henkilöä. (Tilastokeskus 2020.)

3 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

Toteutin opinnäytetyössäni empiirisen tutkimuksen, jossa analysoin sisällönanalyysin avulla viisi (5) Helsingin Sanomien verkkouutista ja viisi (5) Ylen verkkouutista (liite 1). Yhteensä uutisia on siis kymmenen. Tässä kappaleessa esittelen uutisanalyysin toteutustavan sekä analyysin tulokset. Olen liittänyt opinnäytetyöhöni mukaan otteita Excel-tiedostosta (liitteet 2-6), jota käytin analyysissä apunani ja johon olen taulukoinut analyysin tulokset.

3.1 Analyysin toteutus

Valitsin tutkimuksen aineistoksi viisi Ylen verkkouutista sekä viisi Helsingin Sanomien verkkouutista. Valitsemieni uutisten aikajänne on maaliskuulta kesäkuuhun 2020. Suhteessa koronakriisiin tälle ajanjaksolle sijoittuu kevään kriisiytynyt tautitilanne ja sen aiheuttama poikkeustila Suomessa sekä kesää kohti tapahtunut epidemian laantumisvaihe.

Etsin uutisia Ylen ja Helsingin Sanomien hakukoneella hakusanoilla *perhe*, *korona*, *rajoitus*, *arki* ja *poikkeusaika* erilaisilla useamman hakusanan yhdistelmillä niin, että aina yksi hakusanoista oli *perhe*. Tutkimusaineistoksi valittavien artikkeleiden kriteereinä oli, että niissä annetaan perheille vinkkejä koronapandemian aiheuttaman poikkeusajan keskellä selviämiseen tai arjen parantamiseen. Valitsemieni artikkeleiden näkökulma on ihmisten elämänlaadun parantamisessa esimerkiksi arjen, hyvinvoinnin, mielenterveyden tai ihmisuhteiden hyvinvoinnin näkökulmasta. Rajasin tutkimuksen ulkopuolelle uutiset, joissa pyritään antamaan lääketieteellistä apua esimerkiksi hengitystieinfektion oireiden helpottamiseen tai hoitoon hakeutumiseen.

Tein analyysin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on laadulliseen tutkimukseen kuuluva metodi, jonka avulla voidaan tutkia erilaisia kirjoitettuja, kuultuja tai nähtyjä sisältöjä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103). Tällä tarkoitetaan esimerkiksi erilaisia mediasisältöjä, kuten tässä opinnäytetyössä analysoin uutisten otsikoita, journalistisia tekstejä ja uutisten valokuvia. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkittavaa aineistoa redusoidaan, klusteroidaan ja abstrahoidaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aineistoa pelkistetään ja ryhmitellään, joiden pohjalta aineistoa voidaan teemoitella sekä analysoida tarkemmin näiden teemojen avulla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-127.)

Vinkijutuissa mainitut perhemuodot

Ensimmäiseksi taulukoin kuinka monessa uutisessa mainittiin mitäkin **perhemuotoja** tai perheenjäseniä. Pohjasin etsimäni perhemuodot ja perheenjäsenet Tilastokeskuksen perhemääritelmiin. Lisäsin aineistotaulukkooni myös uuden perhemuodon, *koronaperheen*, joka esiintyi eräässä uutisessa. Vaikka koronaperhe ei olekaan Tilastokeskuksen määrittelemä perhemuoto vaan luultavasti toimittajan tai haastateltavan keksimä nimitys, löydös oli tutkimukseni kannalta niin merkittävä, että koin tarpeelliseksi lisätä sen omaksi perhemuodokseen aineistotaulukkoon.

Uutiskuvissa esiintyvät perhemuodot

Toiseksi analysoin uutisten **uutiskuvat** ja taulukoin, millaisia perheenjäseniä tai perhemuotoja niissä esiintyy. Koska kuvallinen ilmaisumuoto on kirjoitettuun tekstiin verrattuna pelkistetympää, pelkistin myös perhemuotoihin liittyviä luokituksia taulukoinnissa. Tekstissä voidaan suoraan kertoa esimerkiksi, että jutussa esiintyy jonkun mummo, isäpuoli tai yksinhuoltajaperhe, mutta valokuvista ei voi samalla tavalla varmasti päätellä ihmisten perhesiteitä toisiinsa. Valokuvista on mahdollista olettaa perhesuhteita esimerkiksi sukupuolen tai iän perusteella, mutta valokuva ei varmasti kerro katsojalle, ovatko esimerkiksi vanha nainen ja pieni lapsi keskenään mummo ja lapsenlapsi. Tämän vuoksi pelkistin taulukkooni Tilastokeskuksen perhemuodot erilaisiksi oletetuiksi perheenjäseniksi tai perhemuodoiksi, kuten esimerkiksi *isovanhempi* tai *lapsenlapset*. Valokuvien perusteella ei ole myöskään suoraan mahdollista tietää kuvassa esiintyvän henkilön seksuaalisuutta tai sukupuoli-identiteettiä. Aineiston pelkistämisen takia tein kuvissa esiintyvien henkilöiden seksuaalisuudesta ja sukupuolista oletuksia sukupuolinormeihin pohjautuen. Sukupuolionormilla tarkoitetaan yhteiskuntamme ja kulttuurimme tapaa lokeroida tiettyjä ominaisuuksia, ulkonäköpiirteitä tai vaatteita miehelle tai naiselle ominaiseksi (Seta 2020). Tämän perusteella muodosti taulukkooni esimerkiksi kategoriat *heteropari*, *naispari* ja *muu paris-kunta*.

Haastatellut – ketkä pääsivät ääneen?

Kolmanneksi tutkin, ketkä pääsivät uutisjutuissa ääneen eli keitä käytännössä **haastateltiin**. Taulukoin heidät niiden uutisten alle, joihin heitä oli haastateltu. Kirjasin ylös aina haastateltavan nimen, tittelin ja heidän edustamansa organisaation. Mikäli haastateltava edusti niin sanottua tavallista kansalaista, kirjasin ylös nimen, ammatin ja perhemuodon.

Päädyin tähän ratkaisuun siksi, että kaikki haastateltavat yhtä lukuunottamatta olivat asiantuntijoita. Ainoat haastatellut niin sanotut tavalliset kansalaiset olivat pariskunta, joiden ammatti ja perhemuoto ilmaistiin jutussa suoraan.

Vinkkijuttujen uutiskategoriat

Neljänneksi tutkin, missä **uutismedian kategoriassa** kukin uutinen on julkaistu. Taulukoin uutiset ja merkitsin ylös kunkin uutisen osion, jossa se on uutismedian verkkosivuilla julkaistu. Helsingin Sanomissa osiot oli ilmaistu verkkouutisissa selkeästi ja suoraan jutun alussa, otsikon yläpuolella. Ylen verkkouutisissa uutisosio oli ilmaistu usein epäsuoraan jutun lopussa esiintyvissä tägeissä eli hakusanoissa. Vertasin niitä Ylen etusivun kategoriavalikkoon, josta oli pääteltävissä mitkä tägeistä kertovat uutisosiosta. Joissain Ylen verkkouutisissa uutisen osio on ilmaistu jutun alussa, otsikon ja ingressin alapuolella.

Otsikoiden teemat

Viidenneksi analysoin **juttujen otsikot** tarkastelemalla niissä esiintyviä teemoja. Käytin tässä analyysiosiossa työkaluna aineiston redusointia ja klusterointia. Luokittelin otsikoissa esiintyviä teemoja 1–3 alaluokkaan, joiden perusteella muodostin yhteensä viisi pääluokkaa teemoittain, jotka otsikoista oli tunnistettavista. Teemoittelun näkökulmana oli perheisiin ja perhe-elämään liittyvät aihealueet ja näkökulmat.

3.2 Tutkimustulokset

Esittelen tässä kappaleessa sisällönanalyysin tulokset kuvailemalla, millaisia perhemuotoja ja mainintoja perheenjäsenistä löytyi vinkkijuttujen teksteistä sekä uutiskuvista, keitä juttuihin haastateltiin, missä uutiskategorioissa vinkkijutut esiintyivät sekä millaisia perheisiin liittyviä teemoja juttujen otsikoista nousi esiin. Lopuksi teen yhteenvedon tutkimustuloksista ja keskeisimmistä havainnoistani.

3.2.1 Vinkkijutuissa mainitut perhemuodot

Analyysissäni tutkin, millaisia perhemuotoja yhteensä kymmenessä Helsingin Sanomien ja Ylen verkkouutisten teksteissä mainitaan. Etsin uutisista perhemuotoja yksinkertaisilla hakusanoilla, kuten esimerkiksi ”yksinhuoltaja”, ”puoliso” tai ”lapsi”. Lisäksi luin uutistekstejä pelkistäen niin, että mikäli uutisessa esiintyi esimerkiksi pariskuntana mies ja nainen, pelkistin tämän taulukkooni ”heteropariksi”. Vaikka uutisessa ei suoraan puhuttukaan hen-

kilöiden sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta, heidät voidaan olettaa heteroiksi ja he muodostavat uutisessa representaation heteroparista. Tässäkin tein oletuksia henkilöiden sukupuolesta ja seksuaalisuudesta aineiston pelkistämisen vuoksi sukupuoli-normeihin pohjautuen.

Eniten mainintoja oli vanhemmista (8 mainintaa) sekä lapsista (7 mainintaa). Lisäksi lapsiperhe mainittiin kaksi (2) kertaa, mikä ei yksittäisenä tuloksena ole paljon, mutta komppaa korkeaa mainintojen määrää lapsista ja vanhemmista.

Toiseksi eniten mainintoja oli kumppanista tai puolisoista (4 mainintaa) sekä parisuhteesta (4 mainintaa). Lisäksi löytyi yksi (1) maininta heteroparista. Suoria mainintoja naisparista, miesparista, avioparista tai avoparista uutisista ei löytynyt. Monissa uutisissa käytettiin neutraaliin tyyliin sanaa *puoliso* tai *kumppani*, josta ei voi suoraan päätellä kumppanin sukupuolta.

Parisuhde- ja kumppanimainintojen yhteydessä vinkkijutuissa nousi usein esiin oletus siitä, että pariskunta asuu yhdessä. Esimerkiksi Helsingin Sanomien korona-ajan parisuhdeongelmia käsittelevässä jutussa Väestöliiton asiantuntija ja parisuhdeterapeutti Heli Vaaranen kertoo, että monilla pareilla isoin ongelma on yhteisen ajan puute. Tämän jälkeen jutussa on suora Vaarasan sitaatti:

"Nyt sitä aikaa on tullut, toki takaovesta, yllättäen ja rajoitusten kera. Suosittelisin käyttämään tämän ajan hyödyksi ja tekemään asioita yhdessä. Voi vaikka koota palapeliä tai pelata sanapelejä." (Sievinen 23.3.2020.)

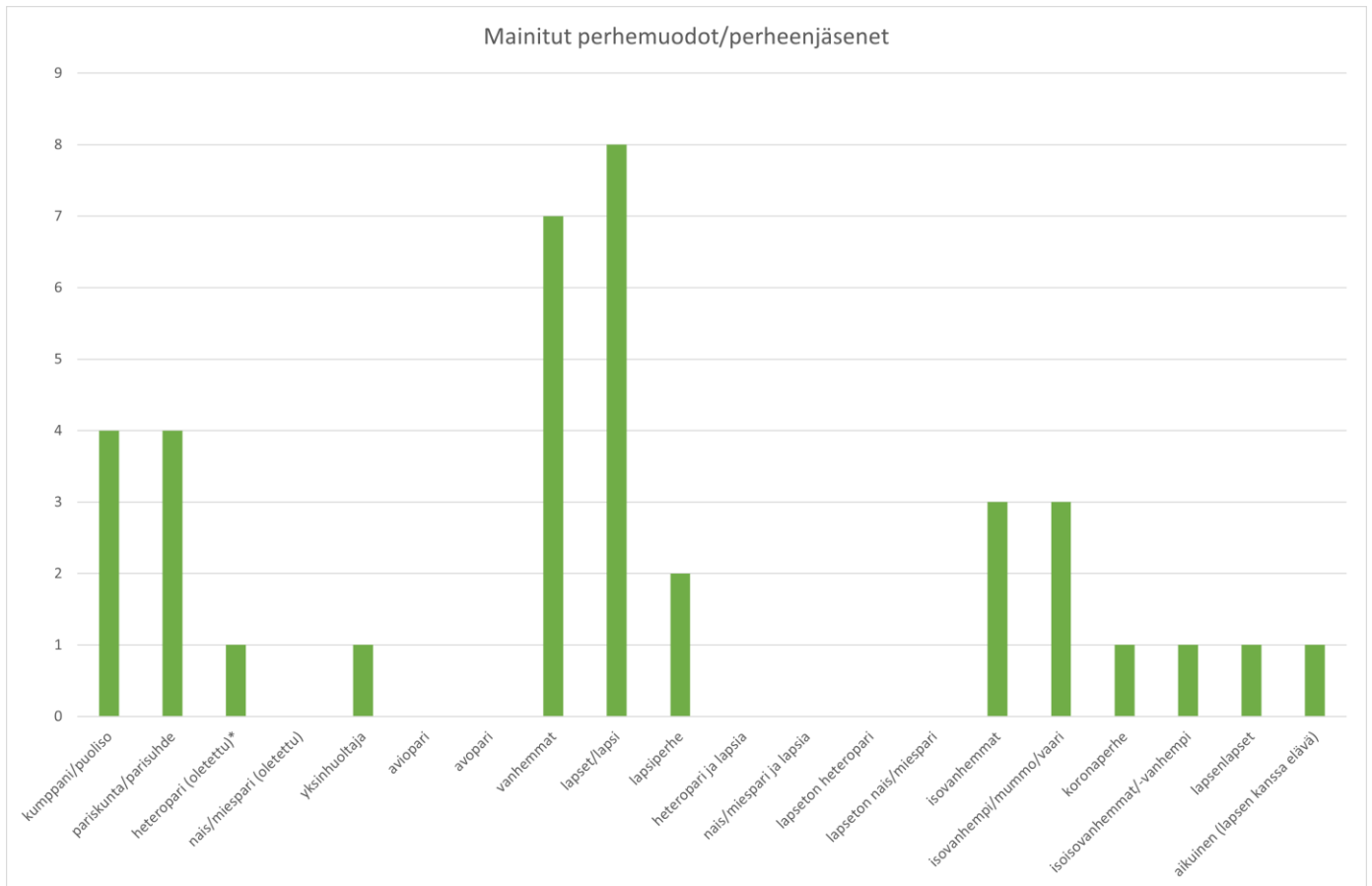
Jutussa oletetaan, että pariskunnilla yhteinen aika on yllättäen lisääntynyt huomattavasti koronarajoitusten aikana. Esimerkiksi etäsuhteessa tai erillisissä asunnoissa asuvilla pareilla yhteisen ajan lisääntyminen ei välttämättä pidä paikkaansa korona-aikana. Voi olla, että osalla yhteinen aika on saattanut jopa vähentyä erilaisten maahantulorajoitusten ja Uudenmaan eristyksen aikana. Myös Ylen vastaavassa parisuhdeaiheisessa artikkelissa parisuhde nähtiin yhdessä asumisen kautta. Jutussa todettiin esimerkiksi näin:

Tiivistä tunnelmaa kotona voi helpottaa vaikkapa niin, että perheenjäsenet pysyttelevät sovitun ajan eri huoneissa ja puuhailevat omia asioitaan. Yksin voi käydä lenkillä, kaupassa tai tehdä vaikka pihatöitä. Joskus lyhytkin aika yksin voi saada toisen seuran tuntumaan taas mukavalta. (Heiskanen 17.3.2020.)

Oletuksena on, että pariskuntien kotona on korona-aikana "tiivis tunnelma", kun esimerkiksi työt on muuttunut etätöiksi. Tiivistä tunnelmaa ehdotetaan helpotettavan viettämällä aikaa erillään kodin eri huoneissa. Tässäkin oletuksena on, että pariskunta asuu yhdessä ja viettää arkielämää saman katon alla.

Kolmanneksi eniten uutisissa mainittiin isovanhemmat (3 mainintaa) tai yksikkömuodossa mummo tai isovanhempi (3 mainintaa).

Isoisovanhemmista löytyi yksi (1) maininta, kuten myös lapsenlapsista yksi (1) maininta. Tämä ei ole yksittäisenä löydöksenä paljon, mutta se voidaan myös niputtaa isovanhempien kanssa samaan kategoriaan, jossa kuvataan isovanhempi-lapsenlapsi-perhesuhteessa eläviä henkilöitä.

Kuva 1 Uutisissa esiintyvät perhemuodot

Edellisten lisäksi uutisista löytyi yksittäisiä mainintoja myös muutamista muista perhemuodoista. Yksinhuoltajista löytyi yksi (1) maininta uutisissa. Samassa uutisessa nousi esiin myös uusi perhekäsitys, koronaperhe (1 maininta). Koronaperheen yhteydessä käytettiin myös käsitettä koronakupla, jotka tarkoittavat lähes samaa asiaa. Uutisessa puhuttiin koronakuplien tai koronaperheen muodostamisesta keinona ehkäistä sosiaalista syrjäytymistä esimerkiksi yksinhuoltajaperheillä. Koronakuplien kuvailtiin olevan ”pieniä sosiaalisia piirejä, joissa esimerkiksi kaksi perhettä muodostaa sosiaalisen ryhmän ja pystyy näkemään toisiaan verrattain riskittömästi” (Lehtinen 23.5.2020). Tämä oli kiinnostava ja merkittävä löydös tutkimuksessani, sillä koronaperheen käsite muodostaa ensimmäisen mai-

ninnan aineistossani perheestä, jota ei määritä automaattisesti yhdessä asuminen, seurustelu- tai sukulaissuhde. Koronaperheen yhteydessä uutisessa otetaan huomioon se, että osa aikuisista ihmisistä asuu yksin tai ainoastaan lapsensa kanssa, eivätkä he automaattisesti jaa arkea samassa asunnossa asuvan toisen aikuisen kanssa. Uutisessa kerrottiin Oxfordin ja Zürichin yliopistojen koronakuplia käsittelevästä tutkimuksesta näin:

Tutkijoiden mukaan ihmiskontaktien karsiminen vähentää tietenkin tartuntariskiä, mutta ihmisten on mahdollista pitää yllä joitain sosiaalisia kontakteja ja silti pitää tartuntariski matalana. Paras tapa sosiaalisiin kontakteihin on valita vain muutamia toistuvia kontakteja. Koronakupla on tutkijoiden mukaan täydellisen eristäytymisen jälkeen toiseksi vähäriskisin sosiaalinen yhteydenpitotapa. (Lehtinen 23.5.2020)

Tutkimuksessa nousee esiin uutta tietoa sosiaalisten kontaktien ylläpitämisen mahdollisuuksista korona-aikana. Tietoa käsitellään Ylen vinkkijutussa yksinhuoltajien jaksamisen kontekstissa. Koko Helsingin Sanomien juttu, jossa koronaperheen konseptia käsitellään, on kehystetty isovanhempien tapaamisen ja yksinhuoltajien jaksamisen kautta muun muassa otsikossa, uutiskuvassa ja jutun tekstissä.

Lisäksi eräässä Ylen uutisessa puhuttiin aikuisen ja lapsen välisestä suhteesta määrittelemättä tarkemmin sitä, onko aikuinen ja lapsi esimerkiksi sukulaissuhteessa keskenään. Taulukoin tämän nimellä *lapsen kanssa elävä aikuinen* (1 maininta). Aikuinen voi tässä yhteydessä periaatteessa olla kuka tahansa lapselle tärkeä aikuinen, esimerkiksi harrastusohjaaja, lastenhoitaja tai vaikkapa lapsen kummi. Uutisessa puhutaan myrkyllisen stressin vaikutuksista lapseen ja todetaan esimerkiksi, että ”aikuisen kyky säädellä ja hillitä omia tunteitaan auttaa lasta” (Happo 10.4.2020). Toisaalta tässä heti seuraavassa virkkeessä, joka on haastateltavan sitaatti, sanotaan:

– Silloin vanhempi pystyy toimimaan lapsen kanssa riittävän herkästi ja lasta kuunnellen ja havainnoiden, Korja neuvoa (Happo 10.4.202).

Tässä *aikuinen* ikään kuin silti rinnastetaan *vanhempaan*, sillä haastateltavan sitaatilla viitataan suoraan edellisessä virkkeessä mainittuun aikuisen kykyyn säädellä omia tunteitaan. Haastateltava kertoo, miten tämä taito auttaa vanhempaa toimimaan lapsen kanssa.

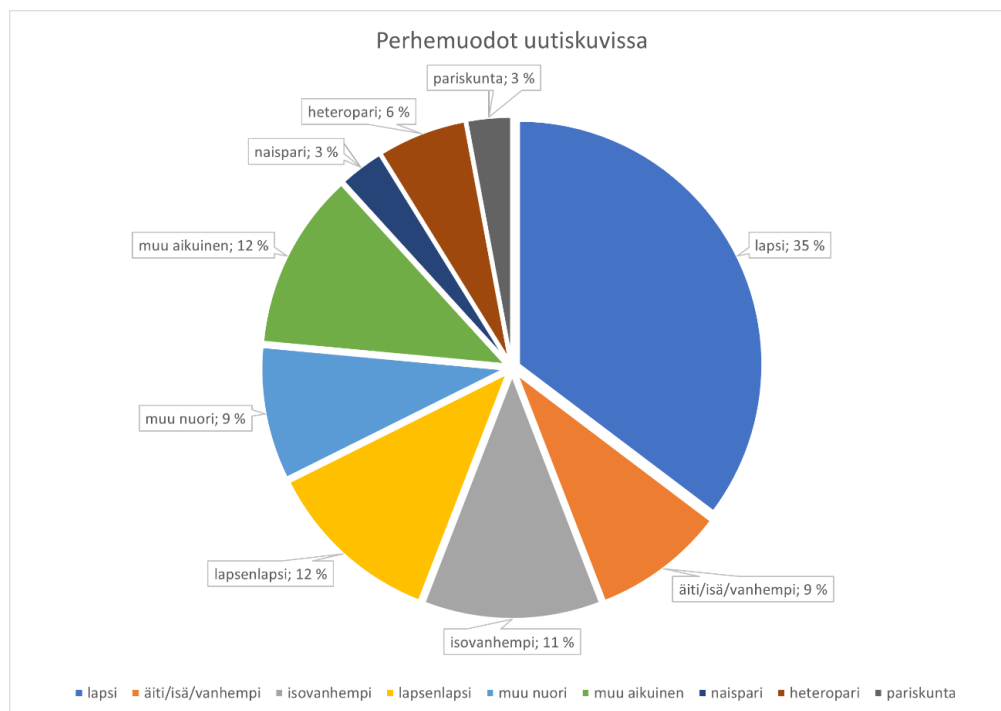
Erillisiä mainintoja lasten kanssa elävistä heteropareista tai nais- ja miespareista uutisista ei löytynyt. Toisaalta eräässä Ylen uutisessa esiintyvä heteropari esitettiin selkeästi lapseen liittyvässä yhteydessä, jossa heitä haastateltiin lasten leikkipuistossa. Jutussa kerrotaan, että lääkärivariskunta Markus ja Marianne Kamaja ovat tulleet lomaviikolla leikkipuistoon. Haastattelussa Marianne Kamaja pohtii, kuinka kauan leikkipuistoja voidaan pitää auki, sillä ”eihän lapsia saa pidettyä metrin päässä toisistaan.” (Tolonen 21.3.2020). Haastatel-

tavan lauseesta voi tulkita, että hän pohtii aihetta oman kokemuksensa pohjalta, sillä lapseton ei välttämättä osaa pohtia lasten käyttäytymistä yhtä yksityiskohtaisesti. Lisäksi haastattelusta käy ilmi, että Kamajien suunniteltu reissu isovanhemmille peruttiin. Koronauutisoinnissa lapsiperheiden vierailut isovanhempien luona on ollut yksi iso puheenaihe, minkä olen pannut merkille myös omassa uutisaineistossani. Konteksti siis vihjaa, että pariskunnalla olisi lapsia, vaikka niin ei jutussa varsinaisesti sanota suoraan.

Uutisista ei löytynyt suoria mainintoja esimerkiksi lapsettomista pariskunnista, etäsuhteissa elävistä, erillisissä asunnoissa elävistä seurustelukumppaneista, uusioperheistä tai yksin asuvien perhetilanteista.

3.2.2 Utiskuvat

Utiskuvia analysoidessani tulos piirtyy esiin selkeästi. Helsingin Sanomien ja Ylen verkkosivuilla oli yhteensä 31 valokuvaa, ja niissä esiintyy ylivoimaisesti eniten lapsia. Lasten osuus aineistoni utiskuvista on yli kolmasosan, ja lastenlasten osuus taas yli kymmenesosan. Sekä vanhempia että isovanhempia esiintyi utiskuvissa noin kymmenesosan verran kumpiakin. Utiskuvissa perherepresentaatio näyttää siis melko lapsi- ja lapsiperhekeskeiseltä. Utiskuvissa esiintyi lapsia joko vanhempien tai isovanhempien kanssa tai ilman. Useiden kuvien kuvateksteistä selvisi kuvassa esiintyvien lasten ja aikuisten perhe-suhteet.

Kuva 2 Utiskuvissa esiintyvät perheenjäsenet tai perhemuodot

Monet perheet ovat viettäneet enemmän aikaa ulkona, kun kodin ulkopuolisia harrastuksia on koronaviruksen takia rajoitettu. Luumäellä asuva Mikko Näivä ulkoili tiistaina kotipihalla lastensa Joelin, Eelin ja Aadan kanssa. KUVA: ARTTU MUUKKONEN

Kuva 3 Kuvakaappaus jutusta "Etäsatuja, noutoruokaa ja rullalätkää sisällä: Perheelliset lukijat kertovat, mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevyään yli". Helsingin Sanomat, 3.5.2020.

Leikkimistä lähiluonnossa kannattaa nyt suosia. KUVA: VILLE MÄNNIKKÖ

Kuva 4 Kuvakaappaus jutusta "Lasten ihmissuhteet kärsivät poikkeusoloissa eniten – Asiantuntija neuvoo, mistä säännöistä kannattaa nyt höllätä". Helsingin Sanomat, 13.4.2020.

Lisäksi olen muodostanut taulukkooni kategoriat "muu aikuinen" ja "muu nuori", joita esiintyi kuvissa noin kymmenesosan verran. Näiden kohdalla kuvista ei ole selkeästi pääteltävissä sukulaissuhdetta kuvasta tai kuvatekstistä. Todellisuudessa kuitenkin osa "muu aikuinen" luokkaan menevistä aikuisista esitettiin lasten kanssa. "Muu nuori" esiintyi kuvissa esimerkiksi toisten samanikäisten nuorten tai aikuisten yhteydessä. Esimerkiksi eräässä Ylen uutiskuvassa koulun pihan tai leikkipuiston näköisen pihan edessä seisoskelee aikuisia. Aidatun pihan sisäpuolella taas on värikkäitä telineitä ja rakennelmia sekä niiden päällä leikkiviä lapsia. Tämä herättää mielikuvia siihen, että aikuiset odottavat pihalla leikkiviä lapsia. Lisäksi leikkipihan edessä kävelee aikuinen ja lapsi käsi kädessä, mikä herättää mielikuvia lasten viemisestä kouluun tai leikkipuistoon. Toisaalta lasta taluttava aikuinen voi olla muu, kuin vanhempi – kuten esimerkiksi opettaja, harrastuksenohjaaja tai lasta hoitava perhetuttu.

Aurinkoinen ilma oli otollinen aloitus viikonlopulle. Puistoissa näkyi myös isovanhempia lasten kanssa, toisin kuin hallitus ja terveysviranomaiset ovat linjanneet. Kuva: Miikka Varila / Yle

Kuva 5 Kuvakaappaus jutusta "Saako lapsen viedä leikkipuistoon, pitääkö leikkitreffit perua? Entä voiko isovanhempi tavata lasta ulkona? Espanjassa leikkipuistot jo suljettu". Yle, 21.3.2020.

Heteropareja esiintyi kahdessa uutiskuvassa. Naispareja esiintyi vain yhdessä (1) uutiskuvassa. Lisäksi yhdessä (1) uutiskuvassa esiintyi pariskunta, joiden sukupuolia ei voi suoraan kuvasta päätellä. Uutiskuvissa heteroparien esiintyminen ei ollut merkittävästi yleisempää, kuin naisparin tai niin sanotun sukupuolineutraalin parin esiintyminen yhteensä. Uutiskuvissa representaatio ei ollut siis pelkästään heterokeskeistä, mikä kertonee siitä, että nykyajan parisuhdekäsitys on laajentunut heteropareista myös samansukupuolisiin pareihin. Huomioni kiinnitti erityisesti uutiskuva, jossa oletettu naispari makaa sängyllä sylissä. Kuvassa näkyy myös kotoisa makuuhuonemiljö ja romanttisesti loimottavia kynttilöitä. Kuvatekstinä kuvan alla lukee: "Parisuhteessa toisen kuunteleminen on tärkeää." (Sievinen 23.3.2020.) Naispari esitetään luontevana osana yleistä parisuhdekäsitystä, puhumalla yleisesti parisuhteesta ja representoimalla kuvassa naispari arkisessa ja romanttisessa ympäristössä. Samassa parisuhdeongelmia käsittelevässä uutisessa esiintyi myös uutiskuva, jossa kaksi ihmistä halaa rappukäytävässä, ja kummankaan sukupuolta ei pysty varsinaisesti päättämään sukupuolinormien mukaisesti talvivaatteiden ja voimakkaan vastavalon ansiosta.

On kuitenkin hyvä myöntää, jos yhteinen aika ei tunnukaan pelkästään mahtavalta, Minna Jaakkola sanoo. Kuva: Henrietta Hassinen / Yle

Kuva 6 Kuvakaappaus jutusta "Parisuhdekin joutuu koetukselle etätöissä, terapeutti antaa viisi vinkkiä: "Kaikki tiimihenkeä kohottavat keinot käyttöön". Yle, 17.3.2020.

Parisuhteessa toisen kuunteleminen on tärkeää. KUVA: EMILIA KANGASLUOMA

Kuva 7 Kuvakaappaus jutusta "Poikkeustila voi panna parisuhteen ennennäkemättömälle koetukselle, sanoo asiantuntija – "Jokaisella viisaalla ihmisellä on nyt mappi ö, johon hän sulkee pikku-maiset asiat". Helsingin Sanomat, 23.3.2020.

Koronavirusepidemia voi aiheuttaa monenlaisia huolia. KUVA: EMILIA KANGASLUOMA

Kuva 8 Kuvakaappaus jutusta "Poikkeustila voi panna parisuhteen ennennäkemättömälle koetukselle, sanoo asiantuntija – "Jokaisella viisaalla ihmisellä on nyt mappi ö, johon hän sulkee pikku-maiset asiat". Helsingin Sanomat, 23.3.2020.

3.2.3 Jutuissa haastatellut henkilöt

Kymmenestä Helsingin Sanomien ja Ylen verkkouutisesta löytyi yhteensä 16 asiantuntija-haastateltavaa. Lisäksi eräässä uutisessa esiteltiin ”lääkäripariskuntana” kaksi haastateltavaa, jotka edustivat ikään kuin tavallisia kansalaisia, joiden kokemuksia halutaan nostaa uutisessa esiin. Lisäksi yhdessä uutisessa esiintyi useita nimettömiä haastateltavia, jotka edustivat uutisessa lapsiperheellisiä tavallisia kansalaisia, jotka antavat vinkkejä arjesta selviämiseen poikkeustilan aikana. Jutun näkökulma on lapsiperheiden arjessa, jonka takia luultavasti vinkkejäkin on kerätty lapsiperheessä eläviltä. Uutisissa ääneen pääsivät kuitenkin pääsääntöisesti sosiaali- ja terveysalan asiantuntijatyötä tekevät ammattilaiset.

Tulos mukailee Riitta Jallinojan havaintoa 2000-luvun vaihteen Helsingin Sanomien perheasiaa koskevista kirjoituksista, joissa iso osa haastatelluista asiantuntijoista saivat kukin yhden puheenvuoron lehtijutuissa. Jallinojan mukaan Helsingin Sanomissa perheasiaan liittyvissä kirjoituksissa suurin osa (85 %) jakautui erilaisten asiantuntijoiden kesken niin, että kukin sai mediassa yhden puheenvuoron. Tutkimuksesta erottui kuitenkin puhujien pieni vähemmistö, jotka pääsivät Helsingin Sanomissa ääneen selvästi useamman kerran. Useamman puheenvuoron saivat useimmiten tietyt poliitikot, virkamiehet, järjestöjen edustajat, psykiatrian ammattilainen sekä kaksi tutkijaa, joista toinen edusti lääketiedettä ja toinen psykologiaa. (Jallinoja 2006, 77-79.) Analyysini tuloksista havaitsen myös, että uutisaineistossani esiintyi tasaisesti eri asiantuntijoita psykologian, lääketieteen sekä sosiaalialan ja yhteiskunnallisten alojen asiantuntijoita. Uutisaineistossani ei sen sijaan esiintynyt sellaista asiantuntijaa, jota olisi haastateltu useampaan uutiseen aineistossani.

Jallinojan tutkimuksessa puheenvuoroja kasaantui myös tietyille organisaatioille, joista osittain samoja löytyi myös omasta aineistostani. Näitä organisaatioita ovat Väestöliitto, Jyväskylän yliopisto ja Helsingin yliopisto. Lisäksi samankaltaisuutta löytyi myös kaupungin virkahenkilöiden haastattelemisesta. Jallinojan tutkimuksessa Helsingin kaupungin sosiaalivirasto sai perheasiaan liittyen paljon puheenvuoroja Helsingin Sanomissa. Omasta aineistostani havaitsin, että juttuihin oli haastateltu muun muassa Vantaan kaupungin perheneuvolatoiminnan päällikköä ja Tampereen kaupungin epidemiologia. Myös järjestöjen johtajat saivat sekä omassani että Jallinojan tutkimuksessa puheenvuoroja. Jallinojan teoksessa tätä edusti Mannerheimin lastensuojeluliitto, omassa aineistossani taas Ensi- ja turvakotien liiton sekä Mielenterveyden keskusliiton johtohenkilöt. (Jallinoja 2006, 80-81.)

3.2.4 Uutiskategoriat

Tutkin myös mihin kategorioihin Helsingin Sanomien ja Ylen kymmenen korona-arjen vinkkejä antavaa verkkojuttua oli sijoitettu uutismedioihin. Helsingin Sanomien verkkojutut oli sijoitettu kategorioihin perhe, kasvatus, kotimaa, koronavirus, elämä ja parisuhde. Ylen verkkojutut taas oli sijoitettu kategorioihin kotimaan uutiset, Pirkanmaa, parisuhde ja koronavirus.

Onkin kiinnostavaa, miten uutisten kategoriat kehystävät korona-arjen vinkkejuttuja. Esimerkiksi monissa perhekategorioiden uutisten otsikoissa viitattiin usein lapsiin. Tästä esimerkkinä toimii esimerkiksi Helsingin Sanomien otsikko ”Etäsatuja, noutoruokaa ja rullalätkää sisällä: Perheelliset lukijat kertovat, mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevään yli”. Uutisen kategoriat olivat perhe ja kotimaa. Otsikon ja kategorian muodostamalla kehystyksellä vedetään yhtäläisyysmerkki perheen ja lapsiperheen välille. Samaan tyyliin ilmenee, että lapset liittyvät perhe-elämään eräässä Helsingin Sanomien uutisessa, joka on otsikoitu ”Lasten ihmissuhteet kärsivät poikkeusoloissa eniten – Asiantuntija neuvo, mistä säännöistä kannattaa nyt höllätä”. Tämä uutinen on myös luokiteltu perhe- ja koronaviruskategorioiden alle. Perhe- ja kasvatuskategorioiden alle taas oli sijoitettu Helsingin Sanomien uutinen, joka oli otsikoitu: ”Lasten ihmissuhteet kärsivät poikkeusoloissa eniten – Asiantuntija neuvo, mistä säännöistä kannattaa nyt höllätä”. Uutiskategoriat yhdessä otsikoiden kanssa kehystävät perheen tarkoittamaan vahvasti lapsiperhettä.

Kotimaan uutiset- ja Pirkanmaa-kategoriat kehystävät uutiset yleensä koskemaan yleisesti tietyllä alueella asuvien ihmisten elämää. Suurin osa Ylen uutisista oli sijoitettu ainoastaan Kotimaan uutiset- tai Pirkanmaa-aluekategorioihin. Näistä viidestä Ylen uutisesta kolmen otsikossa mainittiin lapset. Esimerkiksi Kotimaan uutiset- ja koronavirus-kategorioihin oli sijoitettu uutinen, jonka otsikko on: ”Suorita ensin omaehtoinen karanteeni, jos lapsesi mielii mummolaan – Asiantuntijan mukaan kontaktit on edelleen hyvä pitää minimissä, vaikka epidemia on hellittänyt”. Kotimaan uutiset-, Pirkanmaa- ja koronavirus-kategorioiden alle taas oli esimerkiksi sijoitettu uutinen, jonka otsikko on: ”Saako lapsen viedä leikki puistoon, pitääkö leikkitreffit perua? Entä voiko isovanhempi tavata lasta ulkona? Espanjassa leikkipuistot jo suljettu”.

Ylen verkkojutuissa oli kaksi uutisotsikkoa, joissa lapsia ei mainittu. Näistä ensimmäisenä mainittakoon Kotimaan uutiset- ja parisuhde-kategorioiden alle sijoitettu uutinen otsikolla ”Parisuhdekin joutuu koetukselle etätöissä, terapeutti antaa viisi vinkkiä: ”Kaikki tiimihenkeä kohottavat keinot käyttöön”. Toinen uutinen taas oli sijoitettu Kotimaan uutiset-, Pir-

kanmaa- ja koronavirus-kategoroiden alle, jonka otsikko on: ”Korona toi suomalaisille jo-
tain hyvääkin: asiantuntijat kertovat kuusi vaalimisen arvoista asiaa”. Toisessa ei-lapsiai-
heisessa uutisessa puhutaan siis parisuhteesta, ja toisessa taas yleisesti suomalaisista.

Aineistossani yli puolissa alueuutisiin luokitelluissa korona-arjen vinkkiuutisissa otsikossa
mainittiin lapset. Lapsiperheitä on arvatenkin kotimaassamme Suomessa sekä Pirkan-
maalla. Kuitenkaan kaikki suomalaiset tai pirkanmaalaiset perheet eivät tilastojen valossa
ole ainoastaan lapsiperheitä.

3.2.5 Juttujen otsikot

Analysoin Helsingin Sanomien ja Ylen kymmenestä korona-arkea käsittelevästä verkko-
uutisesta myös otsikot. Analysoidessani pelkistin, ryhmittelin ja teemoittelin otsikoissa
esiintyviä aiheita. Analyysimenetelmällä löysin viisi eri pääteemaa, joita otsikoissa esiintyi.
Yhdellä uutisotsikolla voi tutkimuksessani olla yksi tai kaksi pääteemaa.

Teemat olivat:

- 1) (lapsi)perheen hyvinvoinnista huolehtiminen (3)
- 2) lasten auttaminen (5)
- 3) parisuhteen pelastaminen (2)
- 4) perheenjäsenten tapaaminen (2)
- 5) toivon luominen poikkeusaikaan (2)

Analyysin tuloksista on huomattavissa, että Ylen ja Helsingin Sanomien korona-arjen vink-
kiuutisten otsikoissa keskitytään paljolti lapsiperheiden ja parisuhteessa elävien arjen pa-
rantamiseen.

Lasten auttamisen teemaan luokiteltuja otsikoita oli selkeästi eniten. Toiseksi eniten otsi-
koiden teemat liittyivät lapsiperheiden hyvinvoinnista huolehtimiseen. Esimerkiksi uutinen,
joka on otsikoitu ”Etäsatuja, noutoruokaa ja rullalätkää sisällä: Perheelliset lukijat kertovat,
mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevään yli”, kuului kumpaankin edellä mainittuun katego-
riaan. Otsikossa viestitään toivon luomisesta poikkeusaikaan nimenomaan lapsiperheen
hyvinvoinnin kautta.

Ylen jutussa ”Saako lapsen viedä leikkipuistoon, pitääkö leikkitreffit perua? Entä voiko iso-
vanhempi tavata lasta ulkona? Espanjassa leikkipuistot jo suljettu” käsitellään sosiaalisen
kontaktien rajoittamista pitkälti lapsiperheiden näkökulmasta. Jutun otsikon teemoiksi tun-
nistin lasten auttamisen ja perheenjäsenten tapaamisen. Jutussa todetaan:

Virallisesti yli 10 hengen kokoontumiset on kielletty. Entä jos tapaa vain muutamaa ystävää? Epidemiologi Sirpa Räsänen sanoo, että kaikenlaista tapaamista ja yhteenkokoontumista kannattaa nyt välttää. (Tolonen 21.3.2020.)

Jutussa viitataan tämän jälkeen myös pääministeri Sanna Marinin linjaukseen, että kaikkia sosiaalisia kontakteja pitää välttää:

Marinin mukaan myös alle 10 henkilön kokoontumisia kannattaa välttää. Sen sijaan omalla porukalla ulkoilu on edelleen sallittu. (Tolonen 21.3.2020.)

Jutussa ei kuitenkaan tarkenneta, mitä ”omalla porukalla ulkoilulla” tarkoitetaan. Perheensä kanssa saman katon alla asuville viesti lienee selkeämpi. Tällöin sen voi tulkita niin, että samassa kodissa asuvien perheenjäsenten kanssa ulkoilu on sallittu. Viesti sosiaalisten kontaktien rajoittamisesta ja omalla porukalla ulkoiluun kannustamisesta voi olla kuitenkin ristiriitainen niille, jotka asuvat yksin tai eivät esimerkiksi asu perheensä kanssa saman katon alla. Jos muutaman ystävän tapaaminen on Marinin mainitsemaa omalla porukalla ulkoilua sekä ainut sosiaalinen kontakti esimerkiksi yksinhuoltajalle tai etäsuhteissa elävälle, jäänee epäselväksi saako hän ulkoilla ystäviensä kanssa vai ei.

Lasten auttamisen teemaan liittyvissä otsikoissa oltiin myös huolissaan muun muassa lasten riittävästä liikunnan saamisesta sekä lasten ihmissuhteiden hyvinvoinnista. Eräs otsikko liittyi sekä perheenjäsenten tapaamiseen että lasten auttamiseen. Otsikko on: ”Suorita ensin omaehtoinen karanteeni, jos lapsesi mielii mummolaa – Asiantuntijan mukaan kontaktit on edelleen hyvä pitää minimissä, vaikka epidemia on hellittänyt”. Uutisessa kehoitetaan perheenjäsenten tapaaminen ja lasten auttaminen nimenomaan lasten ja isovanhempien tapaamisen kautta.

Perheenjäsenten tapaaminen -teeman alle luokitelluissa otsikoissa toisessa viitattiin lasten ja näiden isovanhempien keskinäiseen tapaamiseen. Tämän uutisen otsikko on: ”Saako lapsen viedä leikkipuistoon, pitääkö leikki treffit perua? Entä voiko isovanhempi tavata lasta ulkona? Espanjassa leikkipuistot jo suljettu”. Toisaalta toisessa isovanhempien tapaamiseen liittyvässä otsikossa puhuttiin vain yleisesti ”mummosta”. Esimerkiksi aikuinen ihminenkin voi ikävöidä mummoaan ja haluta tavata tätä. Tämän uutisen otsikko on: ”Haluatko halata mummoa tänä kesänä? Sen mahdollistaa omaehtoinen kahden viikon karanteeni”. Otsikossa puhutellaan suoraan lukijaa, joka voi olla periaatteessa minkä ikäisen tahansa.

Parisuhteen pelastaminen -teemaan luokiteltuja otsikoita oli kaksi, joista toisen otsikko on: ”Parisuhdekin joutuu koetukselle etätyössä, terapeutti antaa viisi vinkkiä: ”Kaikki tiimihenkeä kohottavat keinot käyttöön”. Otsikossa yhdistetään etätyö ja parisuhteen haasteet.

Etätyö voi toki luultavasti olla haasteena monissa parisuhteissa, mutta kaikki parisuhteissa elävät eivät tee etätöitä kotonaan eivätkä myöskään asu yhdessä. Otsikossa parisuhde kehystetään ikään kuin saumattomasti yhteen kahden asiantuntijatyötä tekevän sekä kahden yhdessä asuvan henkilön asiaksi (yleensä tietotyötä pystyy tekemään etänä, toisin kuin esimerkiksi suorittavaa työtä).

Toivon luominen poikkeusaikaan oli teema, johon liittyvissä otsikoissa heräteltiin toivoa asiantuntijoiden tai kokemusasiantuntijoiden antamista vinkeistä koronan poikkeustoimien keskellä arjesta selviämiseen. Toinen otsikoista on ”Etäsatuja, noutoruokaa ja rullalätkää sisällä: Perheelliset lukijat kertovat, mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevään yli”. Uutisessa toisaalta kehystetään poikkeuskeväällä jaksaminen perheellisten lukijoiden antamien vinkkien kautta. Tämä saattaa luoda mielikuvan, että ikään kuin (lapsi)perheelliset lukijat tietäisivät kaikenlaisten ihmisten puolesta, mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevään yli. Toisaalta taas voi ajatella, että nimenomaan monenlaisia perheitä omaavat voidaan luokitella ”perheellisiksi lukijoiksi”. Uutistekstiä lukemalla kuitenkin selviää, että juttuun on kerätty ainoastaan lapsiperheellisten vinkkejä koronan aiheuttamasta poikkeuskeväästä selviämiseen.

Ylen uutisessa, jonka teemaksi tunnistin myös toivon luomisen poikkeusaikana, pohdittiin erilaisia näkökulmia iloita asioista, jotka ovat koronakriisin keskellä hyvin tai antavat toivoa. Jutussa nousi esille myös oletus läheisten kanssa lisääntyneestä ajasta:

Moni arkinen kiire on pyyhitty aikatauluista pois. Lasten tai omat harrastukset, illanistujaiset, juhlat ja kulttuuririennot.

– Pysähtymistä ja läsnäoloa voi aina harjoitella. Nyt on aikaa olla läsnä itselle ja perheelle, Sydänmaanlakka innostaa. (Tolonen 8.4.2020.)

Tämä pohjautuu luultavasti oletukseen, että kaikki asuvat saman katon alla perheensä kanssa. Henkilöillä, jotka asuvat yksin tai joiden perhe asuu jossakin muualla, läsnäolo perheen kanssa ei taas välttämättä lisäännä, kenties jopa päinvastoin.

3.2.6 Yhteenveto tuloksista

Analyysini tuloksista piirtyy esiin varsin selkeä kuva korona-arjen vinkkijuttujen perhekäsityksestä: arkea koronarajoitusten keskellä käsiteltiin suurimmaksi osaksi lapsiperheiden ja parisuhteiden hyvinvoinnin sekä yhdessäasumisen näkökulmasta. Perhe representoitiin vinkkijutuissa lapsiperheenä, jossa on kaksi parisuhteessa olevaa ja yhdessä asuvaa vanhempaa, jotka työskentelevät etänä kotoaan käsin. Hypoteesini piti tältä osin paikkaansa: vinkkejä arjesta selviytymiseen annettiin lähinnä ydinperheiden näkökulmasta. Toki lapsi-

perheet voivat olla myös ydinperheestä poiketen esimerkiksi yksinhuoltajaperheitä tai uusioperheitä. Jutuissa kuitenkin paistoi usein rivien välistä oletus, että perheessä kaksi vanhempaa ja lapset asuvat yhdessä, mikä viestii ydinperhekeskeistä näkökulmasta. Tämä myötäilee myös Jallinojan ja Chambersin havaintoja median tavasta representoida keski-luokkainen (hetero)ydinperhe tavalliseksi, yleiseksi ja ihanteelliseksi perhemuodoksi.

Toisaalta representaatio ei ollut niin jyrkän heterokeskeistä, mitä oletin. Helsingin Sanomien parisuhdearkea poikkeusaikana käsittelevän jutun kuvituksessa naispari esitettiin luontevana osana yleistä parisuhdekäsitystä ja näin ollen tasavertaisena parisuhdemuotona heteroparien kanssa. Jutuissa ei myöskään usein korostettu parisuhteen osapuolten sukupuolia: jutuissa ei käytetty juurikaan puolison sukupuolta ilmaisevia sanoja kuten aviomies tai avovaimo, vaan sukupuolineutraaleja termejä kuten puoliso tai kumppani. Näistä sanoista ei voi myöskään aina päätellä puolisoitten lukumäärää, jolloin se antanee tilaa esimerkiksi avoimissa tai monisuhteissa eläville. Parisuhdeaiheisten vinkkijuttujen uutiskuvissa oltiin hyödynnetty myös valokuvia, joissa kuvissa esiintyvien henkilöiden sukupuolet oli ikään kuin häivytetty. Näin kuvitus antoi luultavasti enemmän tilaa erilaisille ihmisille seksuaalisuuteen katsomatta löytää samaistumispintaa jutusta. Toisaalta jutuissa puolisoa tai kumppania käsittelevät aiheet olivat varsin parisuhdekeskeisiä ja keskittyivät avopareihin, eli käytännössä yhdessä asuviin pariskuntiin. Näin vinkkijuttujen ulkopuolelle jäivät kokonaan esimerkiksi erillisissä asunnoissa asuvien pariskuntien tai monisuhteisten arkielämä.

Jutuissa asiantuntijat kommentoivat ja antoivat vinkkejä perheiden arkeen korona-aikana vinkkijournalismille ominaiseen tapaan. Ainoat niin sanotut tavalliset kansalaiset, jotka pääsivät jutuissa ääneen, edustivat perinteistä heteroydinperhettä. Ääneen pääsivät oletettu heteropariskunta lasten leikkipuistossa sekä anonymit lapsiperheet. Tämäkin osaltaan luo ja vahvistaa ydinperhekeskeistä representaatiota.

Kiinnostavaa oli myös koronaperheen käsite. Koronaperheellä tarkoitettiin Helsingin Sanomien vinkkijutussa esimerkiksi yksinhuoltajia, jotka muodostavat keskenään korona-aikana rajatun sosiaalisen kuplan. Jutun mukaan koronaperheen muodostamalla pystytään samaan aikaan sekä rajoittamaan sosiaaliset kontaktit minimiin tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi, että ylläpitämään hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä ihmissuhteita. Koronaperhettä käsiteltiin pääasiassa yksinhuoltajien jaksamisen ja hyvinvoinnin ylläpitämisen näkökulmasta, sekä lapsiperheiden ja isovanhempien tapaamisen näkökulmasta. Se oli ainut aineistoni vinkkijuttu, jossa korona-arkea käsiteltiin yksinhuoltajien näkökulmasta, eli jonkin ydinperheestä poikkeavan perhemallin näkökulmasta. Koronaperhe oli myös ainut jutuissa mainittu perhe- tai ihmissuhdemuoto, joka ei perustunut pelkästään

sukulaisuuteen tai samassa asunnossa asumiseen. Uutisoidut tutkimustulokset Oxfordin ja Zürichin yliopiston koronaperhetutkimuksesta olisi toisaalta tarjonnut mahdollisuuden myös korona-arjen käsittelyyn esimerkiksi yksinasuvien näkökulmasta.

Vinkkijutuista nousi esiin myös jonkinlaista arvotusta siitä, mikä on ihmiselle välttämätön ja merkityksellinen ihmissuhde. Eräässä vinkkijutussa tunnustettiin esimerkiksi ystävyssuhteiden merkityksellisyys ihmiselle, mutta vain lasten näkökulmasta. Jutussa asiantuntijat painottivat ystävien tärkeyttä lasten elämässä ja kommentoivat, kuinka lapset voivat ylläpitää ystävyssuhteita poikkeustilan aikana, kun kasvokkaisia tapaamisia oltiin rajoitettu. Aikuisten ihmissuhteita käsitellessä vinkkijutuissa taas saatettiin mainita, että poikkeustilan aikana ei ole syytä tavata ystäviä viitaten siihen, että ystävyssuhteet eivät ole välttämättömiä sosiaalisia kontakteja. Ajatus pohjautuu oletukseen, että kaikki asuvat jonkun kanssa yhdessä, ja se joku on oletettavasti kumppani ja omat lapset. Vinkkijutuissa korostui eräänlainen käsitys ja representaatio aikuisesta ihmisestä, jonka tärkeimmät ihmissuhteet ovat puoliso ja omat lapset. Pitkälti myös vain näiden ihmissuhteiden hyvinvoinnin ylläpitoa käsiteltiin korona-arjen vinkkijutuissa.

Samassa taloudessa asuvan puolison ja lasten roolin korostuminen korona-arjen vinkkiuutisissa tuottaa representaatiota, jossa ydinperhe on oletuselämäntapa, ja jättää ulkopuolelle muun muassa yksinhuoltajat, erilaiset uusioperheet, lapsettomat pariskunnat, etäsuhteissa elävät ja erilaisista syistä yksinasuvat ihmiset. Suomessa asuu esimerkiksi yli miljoona yksinasuvaa henkilöä, joista suurimmat ikäryhmät ovat alle 30-vuotiaat sekä yli 75-vuotiaat. Heistä monelle ystävä voi olla välttämätön tai jopa ainut läheinen ja merkityksellinen ihmiskontakti. Lisäksi iäkkäiden perheenjäsenten näkökulmaa korona-arjen vinkkijutuissa käsiteltiin lähinnä sen kannalta, voiko lapsiperhe mennä tapaamaan riskiryhmään kuuluvia isovanhempia. Yksinasuvalle, yli seitsemänkymppiselle henkilölle omien lasten tai lastenlasten vierailu voi olla kuitenkin elämässä välttämätön ja joissakin tapauksissa ainut merkityksellinen sosiaalinen kontakti. Korona-arjen vinkkijutuissa *perheellä* ja *välttämättömillä ihmiskontakteilla* tarkoitettiin usein käytännössä saman katon alla asuvaa pariskuntaa sekä heidän lapsiaan.

4 Pohdinta

Pohdinta muodostaa opinnäytetyöni viimeisen kappaleen, jossa pohdin tutkimusprosessin toteutumista ja tuloksia niin eettisestä näkökulmasta kuin oman oppimiseni kannalta. Pohdin ja reflektoin myös tutkimustuloksia työni tietoperustan aiheiden näkökulmasta - esimerkiksi uutismedioiden toiminnan, journalismin arvojen sekä representaatioiden ja kehystysten näkökulmasta.

4.1 Tutkimusprosessin arviointi

Tutkimusprosessi oli monivaiheinen työ, jonka toteutumista arvioin tässä kappaleessa. Valitsin tutkimusaineistoksi viisi Helsingin Sanomien ja viisi Ylen verkkojuttua, joiden näkökulmana oli vinkkien antaminen perheille arkeen koronarajoitteiden keskellä selviytymiseen. Mielestäni aineisto oli tähän opinnäytetyöhön riittävä, sillä se kattoi monipuolisesti vinkkijuttuja erilaisista arjen näkökulmista. Helsingin Sanomat ja Yle olivat myös relevantit tutkimuskohteet, sillä ne ovat Suomen luetuimpia ja luotetuimpia medioita. Pohdin, että aineiston laajentaminen 15–20 vinkkijuttuun olisi antanut luultavasti vielä kattavamman kuvan korona-arjen vinkkijuttujen perherepresentaatioista, mutta niin laajan aineiston läpikäyminen olisi saattanut olla opinnäytetyöhöni vaadittavaan laajuuteen ja aikatauluun suhteutettuna liiallinen.

Rajasin tutkimukseni vinkkijutuiksi kutsuttuihin ilmiöjuttuihin, joissa asiantuntijat antavat vinkkejä perheiden arkeen koronarajoitusten keskellä selviämiseen. Jutuissa näkökulman piti olla arjen ja elämänlaadun parantaminen, ei niinkään esimerkiksi lääketieteellinen apu. Mielestäni rajausta oli tutkimukseni kannalta tarpeeksi tarkka. Hankaluuksia aiheutti ainoastaan perhe-käsitteen laajuus ja rajan veto sen suhteen, minkälaisia perhemuotoja opinnäytetyössäni käsittelen. Tilastokeskuksen määritelmät perheestä auttoivat rajaamisessa, mutta toisaalta Tilastokeskukseen ei tunnista kaikkia perhe- ja asumismuotoja, jotka ihmiset tunnustavat nykyaikana. Esimerkiksi etäsuhteessa elävistä ja aikuisten kimppa-asumisesta olisi ollut kiinnostavaa saada enemmän tietoa. Tietoa oli käytännössä hankala löytää, koska näitä ilmiöitä ei luultavasti tilastoida vielä kovin aktiivisesti tai virallisesti.

Pohdin jälkikäteen tutkimuksessani käyttämieni hakusanojen riittävyttä ja relevanttiutta. Hain korona-arjen vinkkijuttuja Helsingin Sanomien ja Ylen verkkosivuilta erilaisilla sanayhdistelmillä, käyttäen hakusanoja *perhe*, *korona*, *rajoitus*, *arki* ja *poikkeusaika* niin, että yksi hakusanoista oli aina perhe. Pohdin, korostaako perhe-hakusanan käyttäminen hakutuloksissa nimenomaan ydin- ja lapsiperhekeskeisiä vinkkijuttuja. Tutkimukseni rajausta oli kuitenkin nimenomaan perheiden näkökulma, jolloin perhe-hakusanan käyttö oli perusteltua. Toisaalta se voi kertoa myös jotain itse uutismedian tavasta kehystää perheaiheita,

mikäli perhekategoriasta löytyy vain ydinperheaiheisia juttuja. Tutkimukseni tarkoituskin oli selvittää, millainen perhekäsitys ja representaatio perheistä vinkkijutuissa muodostuu. Pohdin kuitenkin, että olisiko esimerkiksi yksinasuvien arkea ja perhetilanteita käsitteleviä vinkkijuttuja löytynyt enemmän joillakin toisilla hakusanoilla – rajasiko esimerkiksi perhehakusanan käyttö ne pois hakutuloksista.

Sisällönanalyysi tutkimusmetodinä oli nähdäkseni tähän tutkimukseen oikea metodi, sillä sitä hyödynnetään yleensä erilaisten mediasisältöjen analysointiin (esim. tekstit, valokuvat, audiovisuaalinen materiaali). Tutkin Helsingin Sanomien ja Ylen korona-arjen vinkkijutuissa esiintyviä perhekäsityksiä sekä juttujen tapaa representoida perheitä. Sain tutkimusmetodin avulla monipuolisesti tuloksia uutiskuvista, juttujen teksteissä esiintyvistä perhemaininnoista, haastatelluista, otsikoiden teemoista sekä uutiskategorioista. Kun tutkimukseni oli jo käynnissä, sain ystävältäni vinkin myös narratiivisen analyysin hyödyntämisestä mediatutkimuksessa. Aion perehtyä tähän tutkimusmetodiin ja mahdollisesti hyödyntää sitä myöhemmin.

Oman objektiivisuuteni kannalta huolenaiheenani oli se, vaikuttaako ennakko-oletukseni uutisoinnin lapsiperhekeskeisyydestä tutkimukseen liikaa. Kun tutkimustulokset mukailivat ennakko-oletustani, pohdin aktiivisesti ovatko tutkimustulokset ja johtopäätökseni niistä varmasti perusteltuja. Siksi pyrin perustelemaan tuloksia ja niiden johtopäätöksiä mahdollisimman huolellisesti peilaamalla niitä esimerkiksi tietoperustan teemoihin. Pyrin myös tekemään tutkimuksen mahdollisimman läpinäkyväksi erilaisilla käytännön keinoilla. Näitä keinoja ovat esimerkiksi hypoteesini kuvailu heti opinnäytetyöni johdannossa, sekä tutkimusprosessin eri vaiheiden kuvaaminen mahdollisimman tarkasti tutkimuksen toteuttamista käsittelevässä kappaleessa. Olen myös liittänyt tutkimusaineistoni sekä taulukoidut tutkimustulokset mukaan tähän opinnäytetyöhön hyvän tavan mukaisesti.

Ajattelen, että tutkijalla on luultavasti usein jonkinlaisia henkilökohtaisia ennakko-oletuksia tai ajatuksia tutkimusaiheeseen liittyen. Kenties moni tutkimus jäisi tekemättä, jos tutkijalla ei olisi minkäänlaista henkilökohtaista kosketusta aiheeseen ennalta, sillä moni tutkimus saa alkunsa omista havainnoista ja kiinnostuksen kohteista. Näen, että objektiivisuuden varmistamisen kannalta on tärkeää nimenomaan avata tutkimusprosessia lukijoille ja perustella tutkimuksessa tehtyjä valintoja ja tulkintoja. Näin myös ulkopuolisen on mahdollista arvioida tutkimuksen objektiivisuuden toteutumista ja sitä, miten tutkija on päätenyt tiettyihin ratkaisuihin tai tuloksiin.

Näen, että onnistuin tutkimuksessa pääosin hyvin. Tutkimukseni aihe, raja-
aus ja tutkimus-
metodi ovat hyvin perusteltuja. Tutkimusmetodilla saadut tulokset sekä tekemäni johto-
päättökset ovat nähdäkseni johdonmukaisia. Tietoperustassa käsitellyt aiheet ja teemat
ovat relevantteja aiheeni kannalta, ja viittaaan siihen perustellusti työssäni. Pohdin toisaalta
myös, olisiko tietoperustassa kannattanut perehtyä enemmän journalismin merkitykseen
erityisesti kriisiaikana. Tämä olisi ollut myös työssäni perusteltu näkökulma, mihin en vali-
tettavasti ehtinyt perehtyä, sillä päätarkoitukseni oli perehtyä yleisemmällä tasolla perhe-
representaatioihin valtamediassa. Olisin halunnut perehtyä myös enemmän vinkkijournali-
smiin ilmiönä, mutta rajallisen ajan puitteissa en löytänyt juurikaan muiden tekemää tutki-
mustietoa aiheesta, mikä yllätti minut.

Opinnäytetyöni aihe ja tulokset ovat merkityksellisiä: ne tuottavat tietoa siitä, millä tavalla
ja miten usein erilaisten perheiden näkökulmaa käsitellään journalistisissa jutuissa, joiden
tarkoitus olisi tuoda helpotusta ja käytännön vinkkejä kriisiajasta selviytymiseen. Tutki-
mukseni avulla esimerkiksi toimituksissa voidaan jatkossa pohtia, millä tavalla erilaisten
perhetilanteiden käsittelyä voitaisiin lisätä toimituksen tekemissä jutussa. Tutkimustulos-
ten avulla voidaan myös miettiä, miten yksinasuvien näkökulma ja elämäntilanteet olisi
mahdollista huomioida uutismedioiden journalistisissa tuotoksissa.

4.2 Oman oppimisen arviointi

Valitsin alunperin tutkimustyyppisen opinnäytetyön tehtäväkseni, sillä minua on kiinnosta-
nut koko opintojeni ajan mediatutkimus sekä perehtyminen journalismin ja viestinnän tutki-
mukseen syvällisemmin. Opinnäytetyön tekeminen itselleni kiinnostavasta aihealueesta,
eli mediarepresentaatioista ja journalismin etiikasta, antoi loistavan mahdollisuuden sy-
ventyä opinnoissani itseäni kiinnostavalle polulle. Etenkin opinnäytetyöni tutkimusosiota
tehdessäni minulla vahvistui tunne omista vahvuuksista. Huomasin, että olen hyvä ana-
lyttisessä työssä, jossa pystyn perehtymään syvällisesti itselleni tärkeisiin aihealueisiin ja
analysoimaan niitä. Opinnäytetyöprosessin loppupuolella minulle vahvistui tunne siitä, että
haluan jatkaa opiskelua medianomitutkinnon jälkeen yliopiston puolelle joko viestinnän tai
journalistiikan maisteriohjelmaan.

Haasteita tutkimuksessa aiheutti ajoittain oma ensikertalaisuus tutkimuksen tekijänä sekä
aikatauluttamisen kanssa kamppailu – ja nämä myös liittyivät osittain toisiinsa. Koin välillä
epävarmuutta siitä, teinkö oikeanlaisia valintoja tutkimusta tehdessäni, sillä minulla ei ollut
aiempaa kokemusta tutkimuksen tekemisestä. Jumituin välillä miettimään esimerkiksi sitä,
valitsinko oikean tutkimusmetodin tai rajasinko tietoperustan tarpeeksi relevantteihin aihe-
alueisiin. Opinnäytetyön tekeminen vaati epävarmuuden ja epätäydellisyyden sietämistä,

mikä on minulle vaikeaa. Ajattelin, että saatan tehdä väärin valintoja, joiden takia työn tulokset eivät ole luotettavia - mutta sen kanssa piti vain elää, että opinnäytetyön tekeminen on myös oppimisprosessi. Opin siis tutkielmaani tehdessäni sietämään taas asteen verran paremmin epävarmuutta sekä luottamaan itseäni tutkimuksen tekijänä. Kuten ystäväni kannusti minua opinnäytetyöprosessin aikana: on parempi tehdä jotain, kuin olla tekemättä mitään.

Koska tutkimusprosessi ei ole minulle käytännössä entuudestaan tuttu, minun oli myös välillä hankalaa arvioida, kuinka paljon aikaa minkäkin osion toteuttamiseen menee. Olisin halunnut jakaa ajankäyttöäni tutkimustyössä tasaisemmin: minut yllätti, että jotkut osiot veivät vähemmän aikaa mitä ajattelin, ja jotkin taas enemmän aikaa, mitä olin suunnitellut. Opin tässäkin suhteessa epävarmuuden sietämisestä: ajankäyttöä voi arvioida ja aikatauluja voi laatia, mutta tutkimus ei kaadu siihen, jos ne muuttuvat tai joustavat. Aikatauluttaminen on luultavasti kokeneellekin tekijälle taitolaji.

Historiallisena mausteena mainittakoon vielä, että jatkuva sairastelu ja krooninen nuha koronapandemian jyllätessä toivat myös oman jännittävän elementtinsä tämän opinnäytetyön tekemiseen vuonna 2020. Onneksi allekirjoittanut selvisi niistä (koputan puuta)!

4.3 Johtopäätökset

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että Ylen ja Helsingin Sanomien tapa kehystää perheisiin liittyvät korona-arjen vinkkejutut pitkälti ydinperheiden näkökulmasta tuottaa yksipuolista representaatiota suomalaisperheistä. Vinkkijutuissa korostui sellainen käsitys ja representaatio perheestä, jossa kaksi avio- tai avoliitossa elävää vanhempaa ja heidän lapsensa asuvat samassa asunnossa. Perheaiheisissa korona-arjen vinkkijutuissa jäi paljon huomioimatta muiden kuin ydin- ja lapsiperheiden näkökulma. Aineistossani yksinhuoltajien ja iäkkäiden perheenjäsenten näkökulmien käsittely jäi pieneksi pintaraapaisuksi. Lisäksi esimerkiksi erilaisten uusioperheiden, etäsuhteessa elävien tai yksin asuvien näkökulmaa ei käsitelty jutuissa juuri lainkaan. On toki hyvä kysymys, miksi yksinasuvia pitäisi käsitellä perheaiheisissa jutuissa. Useimmilla yksinasuvilla on kuitenkin myös luultavasti perhe riippumatta siitä, ovatko he sinkkuja vai eivät.

Voi olla monimutkainen kysymys pohtia sitä, millä tavalla yksinasuvien perhetilanteet tulisi huomioida uutisoinnissa, sillä perhe määritellään Suomessa vahvasti yhdessä asumisen kautta jo Tilastokeskuksen tilastoinnin pohjalta. Kenties suomalainen journalismi kaipaisi ylipäänsä huomattavasti aktiivisempaa julkista keskustelua yksinasuvien elämästä nimen-

omaan yksinasuvien näkökulmasta. Näin saisimme paremmin tietoa siitä, millaisissa todellisuuksissa 1,2 miljoonaa suomalaista yksinasuvaa elävät. Käytän tarkoituksenmukaisesti tässä todellisuus-sanon monikkona, sillä 1,2 miljoonaa yksinasuvaa on noin viidesosa Suomen kansalaisista, eli valtava joukko ihmisiä. Rohkenen väittää, että niin isolla ihmisjoukolla on hyvin erilaisia elämäntilanteita ja syitä yksinasumiselle, ettei heitä voida niputtaa keskenään täysin samanlaisessa todellisuudessa eläväksi yhtenäiseksi ryhmäksi. Yksinasuvat ry:n perustaja ja puheenjohtaja Raija Eeva on kommentoinut Journalisti-lehden esseessä, että toimittajat kirjoittavat yksinasumisesta yleensä hyvin stereotyyppisiä juttuja. Jutuissa usein problematisoidaan yksinasumista: yksinasumista saatetaan käsitellä esimerkiksi parisuhteen etsimisen tai juhlapyhinä koetun yksinäisyyden näkökulmasta, vaikka yksinasuvilla olisi aivan jotakin muuta kerrottavaa elämästään. (Journalisti, 19.11.2020.)

Perheiden moninaisuuden kannalta oli toisaalta positiivista huomata, että parisuhdeaiheisten vinkkijuttujen kuvissa ei toistettu jyrkän heterokeskeistä parisuhderepresentaatiota. Juttujen teksteissä ei myöskään toisteltu suoraan esimerkiksi mies ja vaimo -tyyppistä heteronormatiivista asetelmaa, vaan sukupuolineutraalien sanojen käyttö - kuten puoliso ja kumppani - oli tavanomaista. Toisaalta kaikissa korona-arjen vinkkijutuissa pääsi ääneen ainoastaan oletettu heteropariskunta, joista saattoi myös jutun asiayhteyden perusteella olettaa, että heillä on lapsia. Jotta mahdollisimman monenlaiset perheet saisivat äänensä kuuluviin julkisessa keskustelussa, olisi hyvä, että perhearkea käsitteleviin juttuihin haastateltaisiin monipuolisemmin erilaisissa perheissä eläviä ihmisiä.

Korona-arjen vinkkijutuissa ei esiintynyt samanlaista perheiden kahtiajakoon hyviin ja huonoihin perheisiin, kuten Jallinojan ja Chambersin havainnoissa. Vinkkijuttujen perherepresentaatio kuitenkin mukaili Jallinojan ja Chambersin havaintoja siitä, kuinka keskiluokkainen ydinperhe representoidaan mediassa usein tavoiteltuna ja yleisenä perhemuotona. Ylen ja Helsingin Sanomien vinkkijutuissa mainittiin perheiden arkeen liittyen usein keskiluokkaisuuteen viittaavia asioita, kuten lasten (ohjattujen) harrastuksien tauolle jäämistä ja etätyöskentelyn järjestämistä kotona. Vinkkijournalismin keskiluokkaista näkökulmaa on kritisoitu myös tietoperustassa mainitsemassani Helsingin Sanomien jutussa, jossa käsiteltiin somehaastetta, jossa innostettiin ihmisiä kokeileman elämäänsä viikko 3,5 euron päiväbudjetilla. Toimittajat Emilia Kukkala ja Pontus Purokuru ovat myös käsitelleet suomalaisten toimittajien keskiluokkaisuutta ja keskiluokkaisuuden yleistämistä kaikkien kokeemukseksi. He kutsuvat ilmiötä yhteisen hyvän harhaksi, jossa kaikkien suomalaisten oletetaan elävän samanlaista, keskiluokkaista elämää. (Kukkala & Purokuru 2016, 107.)

Tutkimusaineistoni vinkkijutuissa esiintyi toisaalta jonkinlaista ihmissuhteiden kahtiajakoa tärkeisiin ja ei-tärkeisiin ihmissuhteisiin koronakriisin rajoitusten näkökulmasta. Tärkeiksi ihmissuhteiksi jutuissa esitettiin parisuhde ja omat lapset, kun taas ei-tärkeiksi esitettiin ystävyys-suhteet. Jaottelu perustui tulkintani mukaan oletukseen siitä, että kaikki asuvat oman perheensä kanssa samassa asunnossa, jolloin koronan poikkeustilan aikana ihmis-kontaktit olisi selkeä rajata saman katon alla asuviin. Oletus jättää huomioimatta kuitenkin esimerkiksi yksinhuoltajien, yksin asuvien ja etäsuhteessa elävien elämäntilanteen, sekä monen uusioperheen tilanteen, joissa moni lapsi asuu vuorotellen kahdessa eri kodissa.

4.4 Mitä tulokset tarkoittavat journalisteille ja yleisölle?

Korona-arjen vinkkijournalismin keskittyminen ydinperheiden näkökulmaan on yksipuolista, ja jättää ison joukon erilaisia suomalaisperheitä huomioimatta. Näen, että tällöin journalismi kantaa puutteellisesti Journalistin ohjeissa määritellyn vastuunsa. Journalistin ohjeiden mukaan journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, joilla on oikeus tietää mitä yhteiskunnassa tapahtuu: tällöin kaikenlaisilla perheillä on oikeus tietää mitä tapahtuu, ei vain ydinperheillä. Uutisointia ja vinkkijuttujen näkökulmia olisi syytä laajentaa niin, että ne tarjoavat tietoa ja apua monipuolisesti erilaisiin perhetilanteisiin kriisiaikana. Journalistin velvollisuus on myös pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen: ydinperhekeskeinen näkökulma ei ole valheellista uutisointia, mutta se jättää käsittelemättä koronakriisin vaikutuksia arkeen monien suomalaisperheiden näkökulmasta. Suomessa asuu tilastojen mukaan esimerkiksi 186 000 yksinhuoltajaa, 50 600 uusioperhettä, 110 000 kahdessa eri kodissa asuvaa lasta sekä 1,2 miljoonaa yksinasuvaa (Tilastokeskus 2020). Osa totuudesta jää siis unholaan julkisessa keskustelussa.

Mitkä sitten ovat taustasyyt sille, että perheitä käsittelevissä korona-arjen vinkkijutuissa perhekäsitys on yksipuolinen? Käsittelin työni tietoperustassa Esa Reunasen ajatuksia siitä, että toimittajilla jää helposti kiireisessä toimitustyön arjessa erilaisten näkökulmien etsiminen ja huomioiminen puolitiehen. Voiko siis olla, että ydinperhenäkökulma on tutuin ja helpoin aihe kirjoittaa perheaiheisia ilmiöjuttuja esimerkiksi toimittajan oman perhetilanteen vuoksi? Näen, että taustasyyt yksipuolisessa uutisoinnissa saattavat olla inhimillisiä: on helpompaa kirjoittaa aiheesta, josta tietää jo valmiiksi paljon. Reunanenkin totesi, että toimittajat saattavat jättää relevantin näkökulman käsittelemättä, jos siihen perehtyminen vaatii niin sanotusti liikaa työtä. Kiinnostava jatkotutkimuksen aihe voisi olla se, millä tavoin toimittajien oma perhetilanne ja perhetausta vaikuttaa uutisointiin erilaisista perheaiheista.

Nähdäkseni olisi tärkeää, että toimituksessa työskentelisi myös toimittajia, joille ydinperheestä poikkeava perhemuoto ei ole se ”erilainen näkökulma”. Tällä tarkoitan sitä, että toimituksissa olisi tärkeää huomioida se, että siellä työskentelee monipuolisesti erilaisia ihmisiä esimerkiksi erilaisilla perhetaustoilla – ja että perheaiheisia juttuja kirjoittaisivat muutkin, kuin vain esimerkiksi ydinperheelliset toimittajat. Luultavasti erilaiset näkökulmat tulisivat tällöin paremmin esiin journalistisissa jutuissa, koska niitä ei tarvitsisi erikseen etsiä ”vaihtoehtoisina näkökulmina” kiireisessä toimitusarjessa.

Toiseksi mahdollisesti syyksi yksipuoliseen uutisointiin voi vaikuttaa myös viranomaisohjeistukset: mikäli viranomaiset antavat kriisitilanteessa toimintaohjeita ydinperhekeskeisesti, toimittajat luultavasti uutisoivat viranomaisten ohjeista samasta näkökulmasta. Kuten Reunanenkin totesi, kiireisessä uutistyyössä toimittajat tyytyvät helposti ilmeisiin totuuksiin ja näkökulmiin. Näen, että viranomaisillakin olisi vastuu viestiä kriisitilanteissa toimintaohjeista perheiden moninaisuus huomioiden edes jollakin tasolla. On selvää, että kriisitilanteissa toimintaohjeet ovat yleisiä ohjeistuksia, eikä jokaiselle eri perhemuodolle voida välttämättä laatia tarkkoja henkilökohtaisia ohjeita. Tuntuu kuitenkin erikoiselta, mikäli esimerkiksi yli 1,2 miljoonan yksinasuvan suomalaisen tilanne sivuutetaan viranomaisten kriisiohjeistuksissa. Relevantti jatkotutkimuksen aihe olisi, kuinka viranomaisten tulisi jatkossa huomioida yksinasuvat eli viidesosan suomalaisista, esimerkiksi kriisitilanteissa tai muunlaisissa välttämättömissä ohjeistuksissa.

Vaikka syyt yksipuoliseen uutisointiin voivat olla inhimillisiä, on myös tärkeää pitää mielessä se, että Yle ja Helsingin Sanomat uutismedioina käyttävät yhteiskunnallista valtaa: uutismediat tuottavat ja ylläpitävät yhteistä todellisuutta, ja niillä on valtaa määritellä sitä, mistä näkökulmasta esimerkiksi koronarajoituksia käsitellään ihmisten arjen kannalta. Tällöin esimerkiksi 1,2 miljoonan yksinasuvan huomiotta jättämisellä korona-arjen vinkkiuutisoinnissa on luultavasti vaikutuksia myös yksinasuvien elämään. Toimittaja Anna-Sofia Nieminen kirjoitti Journalisti-lehteen koronauutisoinnista yksinasuvan näkökulmasta. Hän totesi kokeneensa itsensä yksinasuvana näkymättömäksi, sillä Helsingin Sanomien ja Ylen uutisointi koronakriisin vaikutuksista oli hyvin lapsiperhe- ja parisuhdekeskeistä. Pariskuntien ja lapsiperheiden vaikeudet koronakriisissä tunnistettiin julkisesti ja niistä keskusteltiin, yksinasuvien taas ei. (Nieminen, 19.11.2020.)

En myöskään ihmettele, mikäli moni muu ydinperhemuodosta poikkeava perhe koki olonsa ja ongelmansa näkymättömiksi erityisesti kevään 2020 poikkeustilan aikana. Niemisen kuvailema näkymättömyyden kokemus on erittäin relevantti esimerkki siitä, minkälaisia vaikutuksia median tuottamilla representaatioilla ja kehystyksillä voi olla: Suomen

luetuimmat ja luotetuimmat uutismediat käsittelevät koronakriisin vaikutuksia ydinperhekeskeisesti, jolloin muiden perhemuotojen sekä 1,2 miljoonan yksinasuvan ongelmat jäävät piiloon julkisesta keskustelusta. Jos uutismedioiden ja journalismin nähdään rakentavan ja ylläpitävän yhteiskuntamme yhteistä todellisuutta, kysymys kuuluu: mitä tapahtuu, jos yli miljoonan ydinperhemallista poikkeavan suomalaisen kohtaamat ongelmat kriisitilanteessa jäävät tunnistamatta ja käsittelemättä? Rakentaako journalismi tällöin todella yhteistä todellisuutta, vai pirstaloiko se sitä? Entä millaisia vaikutuksia todellisuuden pirstaloitumisella on suomalaiselle demokratialle?

Lähteet

Ahtola A., Forsström T. & Paalanen T. 2019. Sexpon seksuaalipoliittinen ohjelma. Nautinnon aika. Into. Helsinki.

Chambers, D. 2000. Representations of familialism in the British popular media. *European Journal of Cultural Studies*, 3, 2, s.195-214. SAGE Publications.

Jaakkola, M. 2013. Hyvä journalismi. Käytännön opas kirjoittajalle. Kansanvalistusseura. Vantaa.

Jallinoja, R. 2006. Perheen vastaisku. Familistista käännettä jäljittämässä. Gaudeamus. Helsinki.

Julkisen sanan neuvosto 2020. Journalistin ohjeet ja liite. Luettavissa: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/ Luettu: 4.11.2020.

Kukkala, E. & Purokuru, P. 2016. Luokkavallan vahtikoirat. Miten suomalaiset toimittajat auttavat eliittiä pysymään eliittinä. Into. Helsinki.

Kuutti, H. 2015. Todenmukainen journalismi. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Jyväskylä.

Nieminen, A. 19.11.2020. Suomessa on yli 1,2 miljoonaa yksinasuvaa, mutta sitä ei uskoisi mediaa seurattaessa. Journalisti. Luettavissa: <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2020/9/suomessa-on-yli-1-2-miljoonaa-yksinasuvaa-mutta-sit-ei-uskoisi-mediaa-seuraates/> Luettu: 28.11.2020

Nieminen, H. & Pantti, M. 2009. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Loki-kirjat. Helsinki.

Nyholm, S. 9.9.2016. Kun köyhäily ei ole kuukauden kokeilu. Veikkaus. Inhimillisiä uutisia. Luettavissa: <https://www.veikkaus.fi/fi/yritys?+#!/article/inhimillisia-uutisia/julkaisut/2016/09/kun-koyhaily-ei-ole-kuukauden-kokeilu/toimitus> Luettu: 13.11.2020

Nätkin, R. 2003. Moninaiset perhemuodot ja lapsen hyvä. Teoksessa Forsberg H. & Nätkin R. (toim.). 2003. Perhe murroksessa - kriittisen perhetutkimuksen jäljillä, 16-38. Gaudeamus Kirja. Helsinki.

Laki avioliitosta, 1 § (16.4.1987/411)

Laki avioliitosta, 1 a § (29.11.2019/1125)

Leminen, T. 1.9.2016. Ruokahaasteet ovat ihmisten tapa osoittaa arjenhallintaansa – ”Keskiluokka haluaa näyttää, että pienelläkin rahalla voi syödä hyvin”. Helsingin Sanomat. Verkkojuttu. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ruoka/art-2000002918913.html> Luettu: 13.11.2020.

Partanen, Anu. 2007. Totuuden tulkitsijat. Feature-kirjoittajat journalistisen totuuden jäljillä. Tiedotusopin pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

Reunanen, Esa. 2014. Toimittajan poliittinen identiteetti. Aktiivinen aatteenkannattaja, passiivinen puhelinpylväs vai jotain ihan muuta? Teoksessa Luostarinen H. & Raittila P. (toim.). 2014. Journalistin vapaus, 46-73. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET. Tampereen yliopisto. Vastapaino. Tampere.

Reuters Institute Digital News Report. 2018. Newman N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., Levy, D., & Kleis Nielsen, R. Reuters Institute for the Study of Journalism.

Seppänen, J. & Väliverronen, E. 2013. Mediayhteiskunta. Vastapaino. Tampere.

Seta 2020. Sateenkaarisanasto. Luettavissa: <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/> Luettu: 21.11.2020.

Tilastokeskus 2019. Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot. 2019. Helsinki: Tilastokeskus. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/asas/2019/asas_2019_2020-05-20_tie_001_fi.html Luettu: 26.11.2020.

Tilastokeskus 2019. Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet. Liitekuvio 2. Lapsiperheet tyypeittäin äidin iän mukaan 2019. Helsinki: Tilastokeskus. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/perh/2019/perh_2019_2020-05-22_kuv_002_fi.html Luettu: 11.11.2020.

Tilastokeskus 2020. Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet. Helsinki: Tilastokeskus. Luettavissa: <http://www.stat.fi/til/perh/> Luettu: 3.12.2020.

Tilastokeskus 2020. Väestötieteen perusteet. Luettavissa: https://tilastokoulu.stat.fi/verkkokoulu_v2.xql?course_id=tkoulu_vaesto&lesson_id=5&subject_id=5&page_type=sisalto
Luettu: 10.6.2020.

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Tammi. Helsinki.

Valtioneuvoston kanslia 2020. Valtioneuvoston tiedote 16.3.2020. Luettavissa: <https://vnk.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi> Luettu 20.8.2020.

Liitteet

Liite 1. Uutisaineisto

1. Ervasti, A. 3.5.2020. Etäsatuja, noutoruokaa ja rullalätkää sisällä: Perheelliset lukijat kertovat, mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevään yli. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006495145.html> Luettu 24.11.2020
2. Hanhinen, H. 6.6.2020. Suorita ensin omaehtoinen karanteeni, jos lapsesi mieli mummolaan – Asiantuntijan mukaan kontaktit on edelleen hyvä pitää minimissä, vaikka epidemia on hellittänyt. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11384188> Luettu: 24.11.2020
3. Happonen, P. 10.4.2020. Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila kuormittaa perheitä – haitallinen stressi voi siirtyä lapseen. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11294201> Luettu: 24.11.2020
4. Heiskanen, S. 17.3.2020. Parisuhdekin joutuu koetukselle etätöissä, terapeutti antaa viisi vinkkiä: "Kaikki tiimihenkeä kohottavat keinot käyttöön". Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11261699> Luettu: 24.11.2020
5. Jaalamaa, K. 26.3.2020. Lapset kyhjöttävät nyt päivät koneen ääressä – mitä sille voi tehdä? Asiantuntija neuvoo, kuinka kotiarkeen saa lisää liikuntaa. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/perhe/art-2000006453321.html> Luettu: 24.11.2020
6. Kärkkäinen, A. 3.4.2020. Lasten ihmissuhteet kärsivät poikkeusoloissa eniten – Asiantuntija neuvoo, mistä säännöistä kannattaa nyt höllätä. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/perhe/art-2000006472662.html> Luettu 24.11.2020
7. Lehtinen, T. 23.5.2020. Haluatko halata mummoa tänä kesänä? Sen mahdollistaa omaehtoinen kahden viikon karanteeni. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006516475.html> Luettu: 24.11.2020
8. Sievinen, A. 23.3.2020. Poikkeustila voi panna parisuhteen ennennäkemättömälle koetukselle, sanoo asiantuntija – ”Jokaisella viisaalla ihmisellä on nyt mappi ö, johon hän sulkee pikkumaiset asiat”. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/elama/art-2000006449649.html> Luettu: 24.11.2020

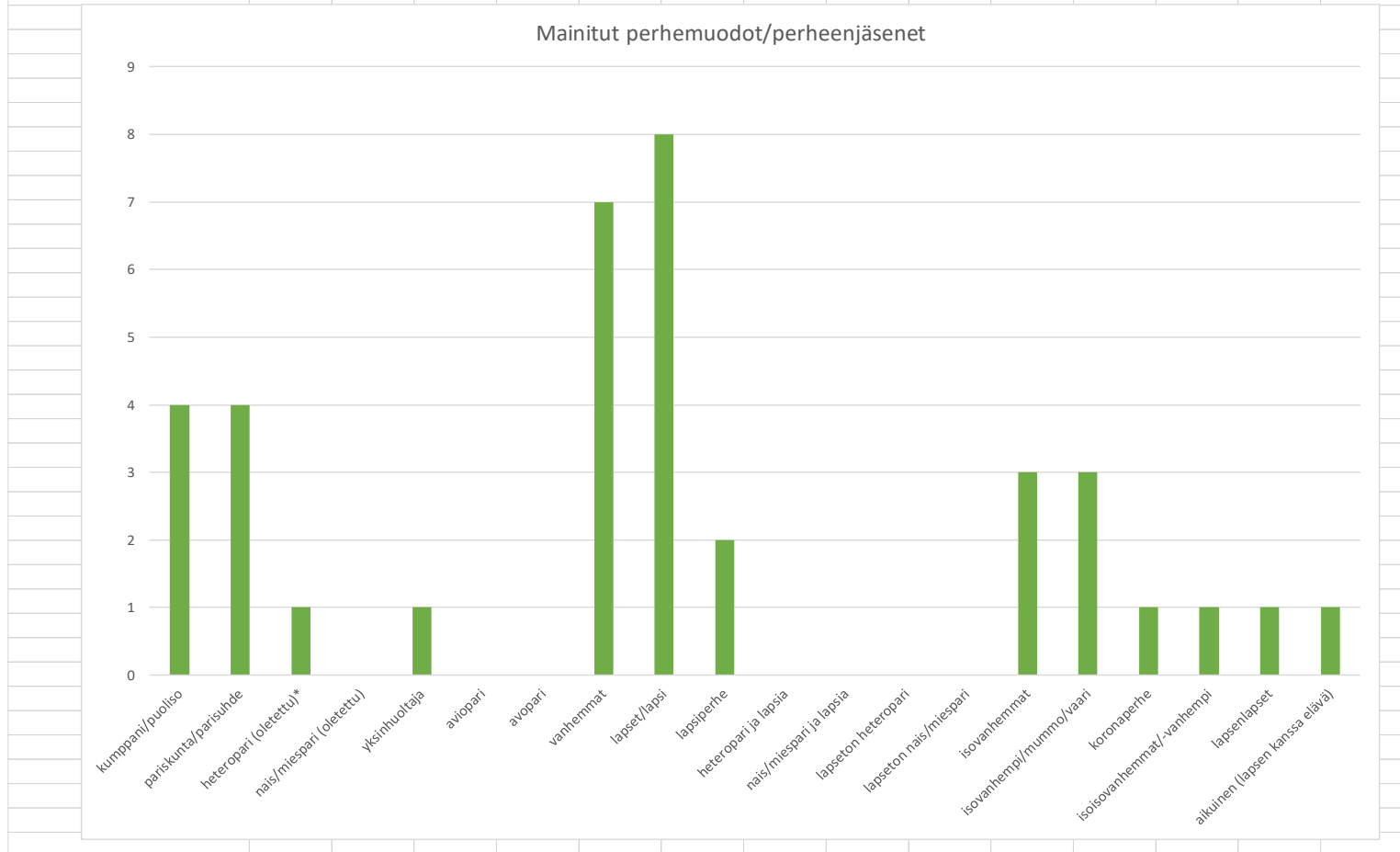

9. Tolonen, A. 21.3.2020. Saako lapsen viedä leikkipuistoon, pitääkö leikkitreffit perua? Entä voiko isovanhempi tavata lasta ulkona? Espanjassa leikkipuistot jo suljettu. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11268627> Luettu: 24.11.2020

10. Tolonen, A. 8.4.2020. Korona toi suomalaisille jotain hyvääkin: asiantuntijat kertovat kuusi vaalimisen arvoista asiaa. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11288908> Luettu: 24.11.2020

Liite 2. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Maininnat perhemuodoista

Opinnäytetyön aineisto			Emilia Toivanen 1603020																	
Uutisissa mainitut perhemuodot			*oletettu nimen tai nais/miestyyppillisen ulkonäön perusteella											yhteensä						
kuinka monessa uutisessa																				
kumppani/puoliso	1	1	1	1														4		
pariskunta/parisuhde	1	1	1	1														4		
heteropari (oletettu)*	1																	1		
nais/miespari (oletettu)																		0		
yksinhuoltaja	1																	1		
aviopari																		0		
avopari																		0		
vanhemmat	1	1	1	1	1	1	1	1										7		
lapset/lapsi	1	1	1	1	1	1	1	1	1									8		
lapsiperhe	1	1																2		
heteropari ja lapsia																		0		
nais/miespari ja lapsia																		0		
lapseton heteropari																		0		
lapseton nais/miespari																		0		
isovanhemmat	1	1	1															3		
isovanhempi/mummo/vaari	1	1	1															3		
koronaperhe	1																	1		
isoisovanhemmat/-vanhempi	1																	1		
lapsenlapset	1																	1		
aikuinen (lapsen kanssa elävä)	1																	1		

Liite 3. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Uutiskuvat

Uutiskuvissa esiintyvät perhemuodot/perheenjäsenet		mummo/vaari/								
		lapsi	äiti/isä/vanhempi	isovanhempi	lapsenlapsi	muu nuori	muu aikuinen	naispari	heteropari	pariskunta
U1	mummo/vanha nainen ja nuori naisoletettu puhuu videopuhelussa	1		1	1	1	1			
U2	maalattuja kananmunia joilla on pahoinvoivat ilmeet									
U3	kaksi nuorta henkilöä, ehkä naisoletettua, makaa ulkona maassa									
U4	kananmunien maalaus, lapsen käsi ja aikuisen käsi									
U5	mummo ikkunan takana, toisella puolella pieni lapsi (poikaoletettu)									
U6	kaksi rypyistä kättä pitää kiinni (vanhat ihmiset)									
U7	tyttöoletettu lapsi ja aikuinen nainen, kenties äiti ja lapsi									
U8	tyhjä katsomo									
U9	nalle ikkunassa									
U10	Sanna Marin tiekkarissa									
U11	naisoletettu läppärin äärellä					1				
U12	nais- ja miesoletettu suutelee								1	
U13	leikkipuisto/koulun piha, edessä lapsi aikuisen kanssa, nuori ja aikuisia	1	1			1	1			
U14	lapsia kiipeilemässä leikkijunan päällä (leikkipaikka)	1								
U15	lapset ajelee leikkiautolla pihalla	1								
U16	aikuinen mies, kaksi lasta ja nuori nainen talon pihalla puuhaamassa	1	1							
U17	nuori nainen ja vanha nainen (mummo?) puhuu videopuhelua			1	1					
U18	lapset kävelee metsässä kaatuneen puun päällä	1								
U19	nuori nainen ja vanha nainen (mummo?) puhuu videopuhelua			1	1					
U20	nais- ja miesoletetun käsi pitelee kiinni sängyssä								1	
U21	kaksi henkilöä ulkovaatteissa halaa ja katsoo ulos rappukäytävän ikkunasta									1
U22	kaksi naisoletettua makaa ja halaa sängyssä							1		
U23	Pieni lapsi katsoo tabletilta lastenohjelmaa	1								
U24	Kolme lasta leikkii luonnossa	1								
U25	Pieni lapsi konttaa peitteen päällä, jonka alla näyttää olevan toinen ihminen	1								
U26	Vauhdissa otettu kuva, jossa lapsen näköinen hahmo keinuu leikkilaitteessa	1								
U27	Kana läppärin äärellä									
U28	Kirkasvetinen kanaali									
U29	Kolme miesoletettua kalassa						1			
U30	Metsä									
U31	Pajunkissapuska									
		12	3	4	4	3	4	1	2	1

Selitteet

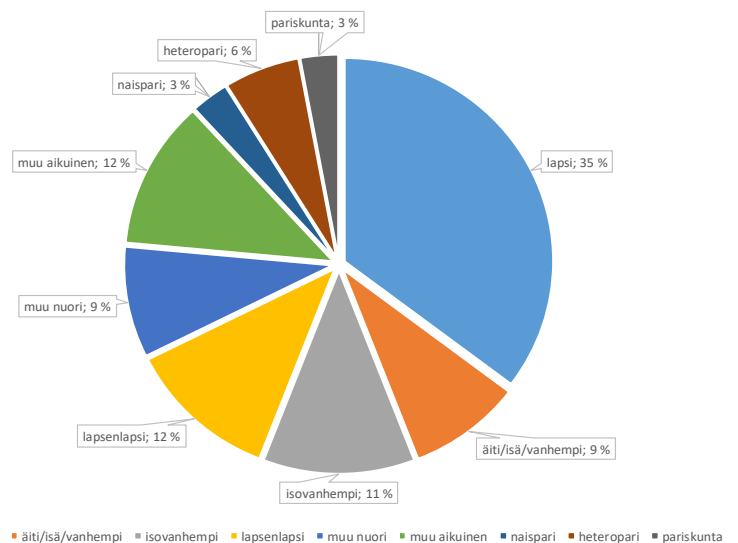
muu nuori =

muu aikuinen =

perhesuhdetta ei suoraan oletettavissa tai pääteltävissä kuvasta

pariskunta = osapuolten sukupuolta ei pysty päättämään normien mukaisesti

Perhemuodot uutiskuvissa

Liite 4. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Haastatellut henkilöt

[illegible]

Liite 5. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Uutisosiot

Uutiskategoriat	uutisissa sama järjestys kuin otsikot-välilehdellä									
HS:										
1.	Perhe, koronavirus									
2.	Elämä, parisuhde									
3.	Perhe, kasvat									
4.	Kotimaa, koronavirus									
5.	Kotimaa, perhe									
YLE: kategoriat oli pääteltävissä uutisen lopusta löytyvistä tägeistä. vertasin niitä ylen etusivun kategoriavalikkoon, josta oli pääteltävissä mitkä tägeistä ovat uutiskategorioita ja mitkä hakusanoja										
6.	Kotimaan uutiset, Pirkanmaa, Koronavirus									
7.	Kotimaan uutiset, Parisuhde									
8.	Kotimaan uutiset, Pirkanmaa, Koronavirus									
9.	Kotimaan uutiset, Koronavirus									
10.	Kotimaan uutiset, Koronavirus									

Liite 6. Aineistoanalyysin Excel-taulukot: Otsikot

Uutisten otsikot		aineistolähtöinen sisällönanalyysi, redusointi ja klusterointi
1.	Lapset kyhjäyttävät nyt päivät koneen ääressä – mitä sille voi tehdä? Asiantuntija neuvoa, kuinka kotiarkeen saa lisää liikuntaa	
	lapset koneen ääressä -> kotiarkeen lisää liikuntaa	(lapsi)perheen hyvinvoinnista huolehtiminen
	liikunnan lisääminen kotiarkeen lasten aktivoinnilla	lasten auttaminen
	<i>alaluokka</i>	<i>pääluokka</i>
2.	Poikkeustila voi panna parisuhteen ennennäkemättömälle koetukselle, sanoo asiantuntija – ”Jokaisella viisaalla ihmisellä on nyt mappi ö, johon hän sulkee pikkumaiset asiat”	
	poikkeustilassa parisuhteessa ennennäkemätön koetus	
	viisas ihminen jättää pikkumaiset asiat pois	parisuhteen pelastaminen
3.	Lasten ihmissuhteet kärsivät poikkeusoloissa eniten – Asiantuntija neuvoa, mistä säännöistä kannattaa nyt höllätä	
	lasten ihmissuhteet kärsivät	
	sääntöjen hölläminen lasten ihmissuhteiden vuoksi	lasten auttaminen
4.	Haluatko halata mummoa tänä kesänä? Sen mahdollistaa omaehtoinen kahden viikon karanteeni	
	mummon halaaminen ja tapaaminen	
	vierailu mummolla mahdollista karanteenin jälkeen	perheenjäsenten tapaaminen
5.	Etäsatuja, noutoruokaa ja rullalätkää sisällä: Perheelliset lukijat kertovat, mikä auttaa jaksamaan poikkeuskevään yli	
	perheelliset lukijat kertovat vinkkejä	(lapsi)perheen hyvinvoinnista huolehtiminen
	vinkkejä jaksamaan poikkeuskeväällä	toivon luominen poikkeusaikaan
6.	Saako lapsen viedä leikkipuistoon, pitääkö leikkitreffit perua? Entä voiko isovanhempi tavata lasta ulkona? Espanjassa leikkipuistot jo suljettu	
	lapset leikkipuistoon, leikkitreffit peruminen	perheenjäsenten tapaaminen
	saako isovanhemmat tavata lasta ulkona	lasten auttaminen
	leikkipuistot jo suljettu	
7.	Parisuhdekin joutuu koetukselle etätöissä, terapeutti antaa viisi vinkkiä: ”Kaikki tiimihenkeä kohottavat keinot käyttöön”	
	parisuhde koetuksella etätöissä	
	tiimihenkeä kohottavat keinot käyttöön	parisuhteen pelastaminen
8.	Korona toi suomalaisille jotain hyvääkin: asiantuntijat kertovat kuusi vaalimisen arvoista asiaa	
	korona toi hyvääkin	toivon luominen poikkeusaikaan
	vaalimisen arvoiset asiat	
9.	Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila kuormittaa perheitä – haitallinen stressi voi siirtyä lapseen	
	poikkeustila kuormittaa perheitä	lasten auttaminen
	uhka lapselle	(lapsi)perheen hyvinvoinnista huolehtiminen
10.	Suorita ensin omaehtoinen karanteeni, jos lapsesi mieli mummolaan – Asiantuntijan mukaan kontaktit on edelleen hyvä pitää minimissä, vaikka epidemia on hellittänyt	
	karanteeni ennen mummola	lasten auttaminen
	lapsi mieli mummolaan	perheenjäsenten tapaaminen
	kontaktit hyvä pitää minimissä	